

#MAQAALKII DENBI DHAAFKA 2024

#MAQAALKII DENBI DHAAFKA

(Maqaalkii debni dhaafka ee Jano aan ku muteestay)

/7/2024.

Aniga & Gacal-Xayoow oo kanimid MOOWLIIDKA

(miskiga udgoonkiisa moowliidkoo loodabaaldegay)

ayaa waxaa ilasoo hadlay Malagii Janada Albaabkeeda joogay
waxoowna igu wargeliyay in Abwaan Hadraawi taaganyahay
Janada Albaabkeeda.

Waanshakiyay oo waxaan is iri sidii Sheydaankii miyaa adigana
lagaasaari rabaa Janada dhexdeeda.

- ujeedka la iigu yeerayna dib ayaad ka ogaandoontaa.

- Inta aanan kadhaxbixin Janada waxaan lahadlay Xaaskeeyga
Xooral-Ceeynta ah .waxa sookordhay ayaan usheegay. waxeey
igu tiri gacaliye ha igategin, hal ilbiriqsi kama sabri karo
muuqaaga & maqalka sheekadaada .Adoonkii loo denbidhaafay

baa tahay, lanayiri ku dakeey Daarta raaxada. ducaqabe xagee noogategeeysaa ?.

- Allaha Raxmaanka ah makaaga ergeeyaa mana usheegaa waxa kuugu soo kordhay, isagoo og waxa kusoo kordhay reerkeena. ma ogeeysiiyaa sheekadeena?.

mise Rasuulkaaga ayaan utagaa Muxamad ah. gacaliye wax aan kuuqabto iisheeg . fadlan baaji kabixida barwaaqada Janada Raxmaanka kuudiyaariyay

- waxaan iri waa balan in aanan soodaahin laba daqiiqo ayaan kuugu soonoqonayaa. Sharciga aan Janada ku dhexjoogay ayaa ah mid cusbooneeysiin ubaahan, balse markaan waxaan Albaabka ka sooqaadanayaa sharcigii ugu sareeyay, mid aanan ubaah neeyn dib u cusbooneeysiin

=====

#Nolosheeydii Aduunka inta aanan Janada aadin!.

-Kollaan joogay Aduunka karaamo ayaan lahaay, kolkaan doono ayaan kacbada aadijiray Dadka badi magaceeyga weeyaqaanaan Qasriga Madaxtooyada & Masraxa majaajilada & Muusiga Heesaha macaan midkii sameenjiray ayaan ahay, Dalka Soomaaliya oo nabad ah mid ku raaxeeysan jiray baan ahay maantana Janada ayoow Rabi Guryo iiga dhisay.

- Soomaalida Dhulkeedana gobol aanan damaashaad utegin maba jiro baan isleeyahay .

- Qisadeeda ha maleeynin qof qoomkiisa ku ag qofolnaa. Magaalooyinka Aduunka , MAREEKAN baa ugu magaalo quxqoon. Dhalo waaye Nuurlagu dhexshiday dhamaantiis markaad meelsare kasoo eegtid.

Dabaqyadiisa Nuurka kabaxaayo kolka aad fuushid Diyaarad hoos aadsooyara eegtid, Muwaadin baan ka ahaay, YAMYAM waa magaceeyga . (C/qaadir Xersi Yam-yam)

HORDHACA.SHEEKADA.

- qoraalkaan. waxaad kala degi kartaa .

www.dirzon.com.

magaca aan ubixiyay waa

#MAQAALKII DENBI DHAAFKA.

cid walba ayaa qaadan karto wax ka bedeli karto waana bilaash.

- waa cilmi cusub oo Soomaalida eeysan weligeed curinin .

Abuu Calaa Al-Macari baa Carab ugu horeeyay cilmigaan isaga ayaa keenay, Aduunkana qof isaga kaga horeeyay oo qiso qaabkaan uqoran curiyay ayaanan jirin .

- Abuu Calaa , Carab ayoow Janada geeyay, balse inaga Soomaali baa meteleeyso qisadeena Janada . Atoorayaal aad wada-taqaaniin baa idiin jilidoonaan qisooyinkeena JANADA.

- waa Qalinkii ASHAACIRADA , cida sooqortay qisadaan.
(Qisadeena kuma dhex caajisi doontid)

-Abwaanka, Buugiisa lagu magacaabo (Risaalatul GGufraan) kuuma aanan soo tarjumin.

- Abuu Calaa Al-Macari sheekadiisa, iyadoo dheer qeeybta danbe ka aqriso

#YAM-YAM baa suugaan kuyiri waa"

Albaabada Janada guud . Ninba diin u gooniya, hala gola yimaadee, Muslim baanu nahaye garo.

-Yaasiinkaan qofkii go,a

*Ku gunaanadnaayoo, Ikhlaas lagu guneeyaa
Godka lagula hooyaa.*

=====

=====

- Anigoo ku fekeraayo ninkii layiri waxaa rabtid sheego
waalagaa aqbalayaa ayaan is iri hadii aad adiga ahaan leheed,
mid kaas.

bal siidiyaarso sidaad dhihi leheeyd.

qofwalba gurigiisa isagaa qurxiyo qaabka oow jeclaado
ayoowna u dhistaa, Buug qoridana waa lamid.

- aniga sidaan jeclaaday inaan wax uqoro ayaan idinla
wadaagayaa, adigana sidaad jeclaanleheed siidiyaarso.ee nala
wadaag.

=====

=====

-Dadka qaarbaa ku doodayo Daarta Janada maba sii diyaarsana.
ineey diyaarsan tahay daliil keeda iga hooya.

[QIILA UDKHUL AL JANATA]

Dadkaas eey Aayada ka hadashay Janada ayeey dhex joogaan.

#TACSIDA CULIMADA.

-Sanadkoo labaatan ah ,afar&labaatan ah,Soonqaad
dhexdiisaa Aduunkeena ka socdaashay .

-Siraadkii qiyaamaha ,Zoowjadaada ,Janada sinta intee ku
saaratay sahal makuugu dhaafsiisay. Ilbiriqsig qadarkeed
amaba sida Biriq ordeedsaa oogadiisa maku dhaaftay
MAXAMUUD MACALINOOW?.

- asal waaye xaaskaas aduunkeenan maba iman,Omoskiisa
maba arag sida Aadan & Xaawo lama soo-eryine ogsoonow.

Raxiiq makhtuum

[Raxiiq makhtuum]

Ciidaad ku socotana Sacfaraan matahayoo sida Ubax udgoon
badan ,

- Raxiiq = Ibriiqii Janada yiil maka heensataa Malab.

Malab kaasoo sida Zanjabiil dhedhenkiisa yahay ,sida Miskina
udgoon badan.

-Hilib duban midkaas shiilan ,Hoobaan magurataa ,sida Haad ma duushaa ?.

-Malagana sidiisii maduushaa hawada sare?.

- sideey utaalo Ruuxdana (Nafta) malagu tusiyay Rubadaada ?.

#Sheekh Nuur Baaruud.

-Sheekh Nuur Baaruud,Barxadiisa meel sare ma baraxdaa Janada. Indhooloow ahaayee Aragii maloo furay.

Barakada Tafsiirka maburqadaa xigmado manasoo butaaca sida Webigii Janada?.

[WARATILIL QUR`AANU TARTIILAN]

aqri Quraanka. kolkaad joogtay Aduunka sida aad u aqriyi jirtay, mala siiyay idankaas(ithan)

-aragiisa waa see , ma fayooow yihiin Indhaha sheekha?.
wax ka fog ma aragyaa?.

- anigoo jooga ISTANBUUL KACBADAAN arkaayaa,
Quraanshada ordeedsaa hadaan ahayba OOWLIYADA
ILLAAHEENA, qofka dhex joogo JANADA wax kafogoow
arkaayaa.

- MACALIN NUUR ma kulanteen?.

- SHEEKH XUSEEN XIDIG:

Adeerkeena dhintayoow Adoonkii loodenbi dhaafay Eebbaheey
hakaa yeelo.

=====

رسالة الغفران

Qisadii kusoo durug.

#JANNADA

BANAANKEEDA.

(Beeyna Al-manzilateeyni)

HADRAAWI

#Samada 7-aad marrkaan sooyaradhaafay xageed ula duushaa
Shinbirkaada anigoo niyada kuhaayo ayaa leeyiri waadjoogtaa
Albaabka Janada ee joogso, hana dhaafin bartaada kuhako
Hadrwi.

=====

Abwaan Yam-Yam ayaa looga yeeray Janada dhex deeda, lana
yiri kasoo dhex bax Janada, una kaalay HADRAAWI.

=====

-**Yamyam**, ayaa yiri horay ayaan ugu siiqaaday dhoowr
laamood oo dheeman ah & dhoowr laamood oo Dahab
&Yaaquud ah(wa alanaa lahul xadiida)

Waxwalba waa jileec Dheemanka & Dahabka Janada. sida
Geedaha ayeeyna u baxaan , Dhar ayaana lagaba dhigtaa.
HADRAAWI ayoow la hadlay kuna yiri war waan soo
socdaaye.

Jaadka Janada ka baxo Shashabane,mise HARARI midkee
jeceshahay?.

-HADRAAWI na waxoow yiri ,
waa bidix&midig waxba ismadhaamo Qaadkuye waxuun
sooqaad.

#**YAMYAM** oo Janada kasoo dhex baxay waxoow la kulmay
ha inooga sheekeeyo .

-Markaan banaanka usoobaxay waa labuuxaa Janada banaan
keeda. midkii Dadka caayjiray kii dadka dilay ee lacafiyay.

- Jaadkii aan uwaday markaan ugeeyay Abwaanka Dad badan
baa kusoo qamaamay, kaladafaay baa kadhacday balse wax
dhamaanaayo maahan.

Geedaha Janada weey is nasakhaan, Tufaax noqo, Cambe noqo,
Babaay noqo, waxaad rabtid ayoow kuu noqonaayaa,qofwalba
oo qaatay waxoow doono ayoow kadhigtay Qaadkii aan meesha
keenay.

- Mijin Jaad ah bal iidhiib dhaaxaan kadhoorsaday dhul Aduun
kolkaan joogay .

- Siliskii (Katiinad) uxirnaay weey ka reebteen sida Dayaxa loo
iftiinsado,ayeey kadhigteen sida Nalka .

Geedkiina weey beerteen wey harsadaan weeyna bateen. Geedka
dhaqso ayoow ubaxayaa, miro bixinayaa shan ilbiriqsi
gudahood.

YAM-YAM & HADRAAWI

markeey is cafiyeen kadib Daaqada ayeey ugadhiibeen Malagii joogay Albaabka Janada Warqadii is cafinta islamarkiiba jawaabta natiijada is cafiskooda waa lasiiyay.

(haa umuqra uu kitaabiyah)

iyagoodhahayo ayeey Dadkii u soolaabteen aadna ufaraxsan.

- Xaflad sagootin ah ayaa halkii loogu sameeyay. qofwalba codsi ayoow hebelkale udirsanayaa kaasoo Janada dhex joogo sidii Nabi Yuusuf oo Xabsi ku jiro codsigoow kasoo diray Xabsiga dhexdiisa .

qof walba waxoow dhahayaa : war hebel hada kahor ayaan waxaas ka sameeyay warna igama haayo halkaan ayaan ku dhibanahay usheeg ha isoo cafiyo.

- qofka shafeeco ayoow leeyahay, Dad badan ayeey horay ugu sii shafeeceed.

(sidaas beey noqon doontaa bi ithni Allahi Albaari)

-Jaajaale-yaasha Janadooda waa halkaas.

(Janatal cafaariit) ayoow ku tilmaayay Abuu-Calaa.

halkaas ayeey joogayaan.

#HADRAAWI & Yamyam.

Janada inta aadan gelin, Albaabkeeda, ayaa qofka lagu xanibayaa. ,labadii xurguf ka dhexeysay laabtooda laga masaxayaa xiqdiga.

- Nabi Muxamad laabtiisaa laga masaxay kahor inta oowsan Janada soo arkin kolkii ladheelmiyay.

Qofba qofka kale ayoow saamaxayaa

kadibna damaashaadka ayaa halkaas kabilaabanaayo.

[WANA ZACNAA MAA FII SUDUURIHIM]

- ka heshiia murankaas kamasaxa kashiinana ,kusaliya Rasuulkana ,sida dhaayda xoolaha dheheed maleedahay (Kaafuur matahay laabta) sidaas baa la dhahayaa .

=====

(qiila udkhuljanta)

Yamyam, Janada gal baa layiri balse

Dibada ayaa lagu keenayaa marka Hadraawi yimaad si aad ugu soodhaweesid JANADA iskuna saamaxdiin, sanadkana waxoow ahaay 2004

=====

#Yamyam.

Horteeyda & hareeraha hilaac baa kabaxo nuur ah hugeeygana
Xariir waaye.

(nuuruhum yasca)

Qofka aan ka hadleeyno

waaqof heesto basboorkiisa looguna dhiftay shaabada ama shahaadada FIISAH
inoow albaabka kagalo la sugaayo Diyaarada ama Dalka oow ku socday.

=====

#Hadraawi & Xoralceeynta.

Dusheyda aan kugu qaado waan ku laduulayaa, Dabeeysha
anigaa ka orodbadan Biriqdana waan kadegdegsiino badanahay
Siraadkaan ku dul marsiinayaa Huuno. dabuubteeyda waataas
,Dahabada oow qabay baa sidaastiri weeyna laduushay
Seeygeeda HADRAAWI ah.

- Duulimaadka Hawada inta lagu guda jiray qiso dhacday aan inoo soo qadimo .
- qac inooga sii qisadaas.
- waxeey tiri .
- heesaha sideed iskutihiin?.
- waxoow yiri isaguna.

Heesaha inta aancuriyo ayaan Hobolada ku heesa dhihijiray
hadase maya oo waan iska daayay HEESAHA.

Ciyaar dhaqameedka HIRWADA.

ayeey Heesteeda qaaday .

Hablahayaga waa xariir Shamacloo

Wadnaha shucubkiisi baatahay.

#Hadrawi & Xoral Ceynta.

dood dhexmartay.

- War ducaqabe maxaa duudkeeyga kaadejiyay anigaaba kula
duulaayay, Daartena ayaan aayar kuu dhexgeeyn lahaay.

- Jawasbtiisa HADRAAWI.

- war heedhe Dad baa meesha igala hadlayoo Hadraawi heedhe
ha inadhaafin beey igudheheen anigana kuma aanan aqoonin
qofkaatahay isuma aadan keeysheegin. cid iigacan haatiday baan
kuyara leexday.

- waxeey tiri .

Gudaha kolkaan ku geeyo ayaan sharciga kaaga dooni lahaay
Xafiiska laga xakumo Janada dhex joogisteeda. dabcan

shafeecadeeyda cidna madiido, Naag daahir ah baan ahay
weligeedna aanan denbaabin. daarta Janada midaan ka dhex
bixin baan ahay dunuublaaydi baan ahay ku duceeysan jirtay
weligaa

Sidaas beey tiri xaaskiisa ZamDibaaj

=====

#Hadraawi.

Xagee ayee Somalida ka degantahay Janada.

- maxaad Somali karabtaa waa adigii Degel kaada goostaye,
waraabane Dadka cuno oo laga baqana majoogo Janada dhex
deeda maad ka degtid halkaad adiga rabtid?.

-Qofwalba Dhul kabalaaran kii Aduunka ayaa ladejiyay
Xeeb&Webi waxwalbana loodhameeyay Dadkeena weey hadal
jecelyihiine weey is hareere degeen.

Webi dhalo kasameeysan waaye Biyaha lagushubayna la
iftiimaayo sida Siraajkii iftiimaayay ee Nabi Suleeymaan
sameeyay . Balqiisa Biyihii layiri
dhexmar ayeey lamid yihiin Webiyada Janada.

YAMYAM baa jawaaboo waxoow yiri, kolkaan joogo
HARGEEYSA . XAMAR xagee beey iga xigtaa?.

Koonfur boow ku jawaabay isna .waxoow yiri dhanka
koonfureed baan ka degnay JANADA.

Kacbada Koonfur baan ka xignaa. Aduunkana bartamaha ayeey
kaga taal KACBADA sidaas si lamid ah NABIGEENA
Umadiisa bartamaha ayoow ka degan yahay iyagana
hareerahiisa beey degan yihiin.

Bulshadiisa ayoow bartamaha ka fadhiyi jiray markoow ku
noolaay MADIINA.

Geed aanan Galbeed xigin Ileeys ka baxaayo Guudkiisa ayoow
ka qisooday quraanka

(ka anahaa Koowkabun dirii .yuuqadu min shajaratin

Zeey-tuunatin laa sharqiyatin walaa garbiyatin)

Nabigeena Bulshadiisa ayoow bartamaha ka fadhiyi jiray
sida Bisha & Xidigaheeda.

Janada isagoo na dhex degan ayoow naga fadli badan yahay
sidoow Aduunkaba nooga fadli badnaay, Dayaxii Anbiyada.

=====

Sheekadaan hoos ku qoran waxeey dhex mareeysaa
YAM-YAM & HADRAAWI.

duulimaadkoodii ayeey kusii dhex jiraan Albaabka Janada ayeey ka duuleen waxeeyna usocdaan Saqafka sare Janada halka Dadka wada degan yihiin 50,000 oo sano wax kabadan ayaana loo kala socdaa Albaabka Janada & halka Nabiyada & Umadahooda degan yihiin, waa hadii aad u orodid sida Ileeyska Qoraxda.

YAM-YAM & HADRAAWI.

-waxaan kuweeydiiyay Abwaan keenii Xaaji Aadan xaguudegan yahay?.

- Xidigahaas inoo muuqdo ma aragtaa?.

- haa waa 7 Xidigood. Dayaxaas kaaha weeyn kolkaantagno ayaan kuusheegi doonaa halka Xaajiga deganyahay.

(inii ra eeytu11koowkaban)

- Xidigaha todobada ah waa ubadkii Nabigena. Dayaxana waa isaga.

- fogaan badanaa xidigahaas hadmaan gaari doonaa?.

#CARUURTII NABIGA DHALAY, MAGACYADOODA

1- Al Qaasim.

2-Cabdu Allaahi

3- Ibraahiim

4- Zaynab.

5-Ruqayyah.

6- Ummu Kulthuum .

7- Faadhimah.

[WALAQAD ATEYNAKA 7 MINA AL MATHANII]

Aayadaas waxa eey ka hadleeeyso ayaa ah Ubadka Nabigeena dhalay.

- YAM-YAM baa waxoow yiri:

war sooduul HADRAAWI mise weli maba aadan baranin.

Baalasha weeykugu cusubyihiin miyaa?.

- waa sidaad usheegtay, balse waan haraaday, meelahaan Ceel ama Webi laga cabo Biyo maka dhawyahay ?.

- kacee ka waraab Xoodka Nabigaaga isaga ayaad marti utahay, weligaana haraadi meeyside.

--

- Xoowdka kolkaan kacabay Biyaha Webigaaas inoo gaarka ah, dhib wixii isoomaray waan ku ilaabay halkaas , Weel ladhaqay sidiisa yeey ahaatay xaajada.

waancabay Biyahaas Webiga Nabiga ka qulqulaayo .

- Wax badan ma aadan cabine, waan haraaday kolkaad itiri ayaan kuudalbay waxyaroon kugaarno xaafadii Nabiga. imisa Liitar ayaad cabtay maogtahay Abwaanooow?.

- maya ee bal iisheeg.

- Bad-weeyntii BERBERA biyaheeda, wax kabadan ayaad cabtay.

- Adiga imisaa kugu maqan Liitar ahaan Biyaha?.

(lanafida albaxro)

- waan hubaa Baddaha Aduunka Biyahooda wax ka badan inaan cabay wax iidheerse ma ogi.

- xageey kaamareen waxaasoo biya ah?.

- dhidid beey noqdaan soow laguuma-soodhigin Axaadiista.

- YAMYAMOOW waxaan layaabay inta ugu danbeysay kolkaan ka heenso is iri udgoonka biyahaan cabaayay waan layaabay.

Reexaanta kaba udug badan (Khitaamuhu miskun)waa sideey
Aayada sheegtay.

=====

#Aan dib ugu laabano Janada banaankeeda .

Yama-YAM.

halkaas ayoow ku haray oo xaflad ayaa halkaas ka dhacday
xafladaas ayoow ku sii yara hakaday HADRAAWINA
waxoow ku yiri sii soco waan kaa daba imaanayaa intaad
wadada ku sii socotid ayaan kusoo gaarayaa.

HADRAAWI markoow in cabaar ah ku dhexduulay Janada
dhexdeeda siiba meelaha soke, waxeey is heleen Xaaskiisii
Janada , dooda sare ku qoran ayaana dhex martay, safar beeyna
kusii jiraan oo waxeey usocdaan dhanka sare ee Janada .

#Yam-yam waxaa lasoo hadashay Xaaskiisa Janada

waxeeyna tiri. malaha waad ka guurtay Janada oo halkaas
ayaadba degtay.maseeyr baa ku dhacay Naagta.

- weey xanaqday oo waxeey tiri **Aaminada** aad ku amaantay
hesta "DAALLO"

kolkaad joogtay Aduunka miyaad halkaas kula kulantay ,kuna
guursatay meel ka baxsan Janada!.

HEESTA "DAALLO "

kuna luqeeyo HANUUNIYE

ayeey ka hadleeysaa Xaaska Abwaanka .

- Abwaan YAM-YAM . waa hadlay oo waxoow yiri
uyara kaadso, HEESTA halka aad la aaday maba jirto.

siraha SUUGAANTA ku qarsoon qof Janada ku dhex
barbaaray, ma faaqidi karo, ee bal aan kuu fasiro HEESTA
DAALLO Gabar yahay.

Aminada aan ku dhex amaanay HEESTA DAALLO

waa Dowladnimada Soomaalida

waxeyna jawaab u eheeyd "Xuriyo imisaa ku guursatay" 1989
ayaan tiriyay Heesta waana xiligii oow dumi rabay TALISKII
Kacaanka.

=====

Ereyada HEESTA DAALLO.

Durduriyo xareedeey
doogiyo ugbaadeey
dalalnimada cadarkiyo
dhibic iyo daruuree
ubax darayaya muusoo
waaberi dilaacay
halka maanku darari
daalo aragtideedaay
dayax iyo xidigahoo
nuurka isku daray.
daa'uus la moodyeey .
daawadii nafteeydaay
taan hablaha ka doortee
darenkeyga siiyay .
nabi yuusuf dabadii
tii dumarka quruxda leh
hal doorkooda noqotaay.
Damabar iyo labeen iyo
dahab miidabkii leeyee
xuuralcaynta dunidee
daawashada u timidee
dalka lagu maneystaay .

=====

Ereyadaan kale ee Heesta DAALO aan ku xusay waxaan la dar-daarmayaa MUCAARADKA .

*haduu calafku diido
inaan dadab wadaagno
waqtigu iina kala diro
allah deeqda bixiyee
anna kuuma dudayee
naxariis da weyniyo
duco ducaan kugu sogootiyey
ninka damacu raace
dooqu calanka saartee
guuraadka doontee
aan dardaaran siiyee
waa libin dadnimaduye
Amina kan doortoow
deji meel barwaaqaa
diihaalka gaajiyo
dibin daabyo yey arag
Darayadu ma ficnee
yey ka noqon maryuhu duug
ha u yaalo dahabkuna
deris aan habbooneyn*

yey dareemin qayladii

dibada iyo gudahaba

meelaha la daawado

ee dalxiiska loo tago

ha il doogsatee gee

dusha nabar ha taabsiin

ha dagaalin waa gobe

hadal doqon ma garatay ah

ha ku dayin ma yeeshee

waxaa dihatay hooyadeed

dadnimada ku beertoo .

waa duriyad xalaale

waalidkeedna daaadihi .

waxaa jira nin dooroo

dantu ceeb u yeeshee

waxa Amina u dan ah

hadii waayo diidan

soo doonoo

waa gare

anaa kuu diyaaroo

daryeelkeeda igu yahay

xil aan guudka saaree
hadii taa aa diidee
duulka nolosha amina
dayac noqotana waa qaan
waana kula dacweyaa

=====

- Sanadka 1991 Xuriyo cida xooga ku meher satay waa lawada yaqaanaa. isbeheysigii reer Boosaaso & reer Beledweeyn hadii barwaaqo lagadhaxlay bulshadaa ka marqaati ah.

- Sooyaalka Soomaalida Suugaantaa lagu dhex keeydiyaa weligeedba. 1990-2010

murti & Maanso, Abwaan Mustafe Xaaji Cilmi ayaad ka milicsan kartaa suugaantiisa isaga ayaa silicaas Suugaan ka tiriyay.

[Deelleey walaasheed DOOD-WANAAG la magacbaxday waxaad ka daalacan kartaa Somalitalk.com

[maqaalkaan waxaan qorayaa 2024 .xasuuqa lagu haayo Shacabkeena Falastiin Shaashada Al-Jaziira ayaad ka daawatiin.hadii aan ka aamusay arinkooda. 400 oo milyan oo Carab ah, Rabina Lacag siiyay iyaga ayaa lagula xisaabtamayaa Rabi hortiisa.waa SHUHADU, waan uduceeynaa walaalaheen Rabi haka dulqaado gumeestaha ficiladiisa TATAARKA aanan waxba dhaamin.

-Warbaahinta Somalitalk .com waxbadan ayeey Dalka ka difaacday sooduulayaal ,siyaasi calooshiis ushaqeesta ah ,jaahil aanan Diinta waxba ka aqoonin siqaldana waxloogu tarjumay.

-Moowliidka ayeey diidi jireene maxaad noogu amaantay kuwaas?.

jawaabteeyda waxa waaye Musxafka Quraanka qofka aqrinaayo maxaan ugu waajibiyay aniga Moowliidka inoow dhigo.

-Qofka Maqaalkaan qoraayo AZHAR & LABADA XARAM ama Sheeq BASHIIR SALAAD & SHEEKH SOOMOOOW ayoow Culimo kadhigtay iyaga ayoowna Salaada ku xirtaa ,Dhiiga cusub ee ASHAACIRO ayaanahay labadooda ayaan udhexeeynaa Dhalinyaro maan furan ayaa nahay qof wada qaldan ayaan jirin qof wada saxsan ayaan jirin .

-Somalitalk & Websaadyada lamidka ah doorkoodii weey qaateen waxa haray ayaa ah in aan dhahno mahadsanid weriye .

(Wahuduu ila dhayibi minal qoowli)

#Su`aal nooga timid dhinaca Abwaan . YAM-MAY

Aamina daryeela boow nayiri hadii oow calafkeenii dhamaaday.

-Mucaaradka Hubka qaatayoow Dowladnimada hadaad u hanqaltaagtay, daryeela shacabka ayoow yiri.

- Mucaaradkana jaanis fiican beey heleen weeyna ka faa-iideeysan waayeen.

MALEEYSIYA Mahaatiir Maxamad sida oow Jano Aduun ugadhigay Dhulkiisa isha ayaa kuu macalin ah.

- Dalka SUUDAAN Jidkii Soomaalida ayoow ku socdaa 1991 ayeey saansaanta tahay.
ALLAHA RAXMAANKA ah ayaan ubaryayaa in eeysan noqonin sida Soomaalida.

=====
#Burdaha Cagaaran ee Xariirta ah.

Nabiga Gurigiisa ayaa la horgeeyay HADRAAWI.

isagoo qaadayo Gabayga cinwaankiisu yahay

>>Ergadii Furqaan<<waana gabay Siirada Nabigeena ka waramaayo.

kolkaas ayaa Bilaal yiri Burdaha ayaa HADIYAD lagaaga dhigay .

Aayadii Quraanka ayaa eheed hoos uhadla Rasuulka kolkaa lajoogtaan Janadana waasidaas.

[Qisada:ninkii Burdaha Nabiga lasiiyay Abwaankaas ayaan ku inqaas darsaday(Dawaad/Qad)]

-Boqor-nimada Abwaanimo isagaa Burdaheeda qaatay. kahorna qofkale ayaa Abwaanimada Calankeeda wadanjiray.

Qooyo Soomaaliyeed marka loo hadlaayo.

- boqorka Abwaana Soomaalida, Hadraawi ayaan u aqoonsaday100-kii sano eelasoodhaafay.

Diin/ Siyaasad/ Jaceeyl/Qaamuuska Suugaanta, weliba Suugaan Reer magaalnimo xanbaarsan Xigmadana loo dhameestiray.Qarnigaas 1900-2000.

HADRAAWI qado ayaa loogu sameeyay gurigii nabiga.

Gabdhaha Xooral-Ceeynta ah Gabar walba walaayadeeda waxaa haayo Nabigeena Umadiisana isagaa ka wakiil ah Wiilka & Gabadha isku dhex guursanaayo Janada .

- qofna gurigiisa Janada uma safro isagoonan soosalaamin 7 ilmaha nabiga dhalay.

- Meherka kadhacaayay guriga Maamo khadiijo.

Soomaalida dhamaanteed inta laguqoray janada weey ka sooqeeyb-galaan.

--

HADRAAWI. waxuu yiri "Qabiltu,Nikaaxeeda ,qabitaan, furiin aanan ka danbeeynin " waxaa layiri isaguna.

(qiila udkhuljanta)

=====

#Hodan & Hadraawi.

Qeeybta 1-aad.

Hodan oo lasocoto ,Faadumo Binta Rasuul ,una socotay xaafada Hooyadeed khadiijo

ayaa waxaa kasoo horbaxay Hadraawi oo hogaaminaayo

Caruurtii carfooneed Ubadkii Nabigeena Ibraahim iyo Qaasim .

markeey iskasoo horbaxeen Hodan waxeey hiiftay Hadraawi .

- Kabo ka sameeysan Dahabka Jilicsan oo eey xirneeyd inta eey sooqaadatay kudhifo Hadraawi iyadoo damacsan sidaas Faadumo zahra ayaa kacelisay.

- Hodan baa waxeey tiri, hoowraarta kala dhiman halka dhinac kawada raran.

- Hodan baa markale tiri, hoowraarta maasnada ninka igaga hiiliyay ,hor Illaah manabad baa?.

kuuma soohiloobine hilinkaan ku kulanaye ,horaydaada uba soco.

Janada dhexdeeda dhaqan waxaa yaalo ah Naag Xoowral Ceeyn ah hadii eey kaasoo horbaxdo aadna salaantid, Ninkeedana waa maqlayaa salaanta aad salaantay waana kaasoo horbaxayaa.

CALI BIN ABII DHAALIB ayaa meesha yimid .

MAXAMAD DEEQANA meesha ayoow kasoo muuqday. waana ninka qabo Hodan-Walanwal.

- MAXAMAD baa waxoow yiri:

Ubadkeeyga Abtigood Odaygii Hadraawi ahaay.

AMIIRKII Abwaanada midka loodenbi dhaafay ee layiri ku dhex damaashaad Daarta raaxada.

waa hore ayaad Suugaan ka tirisay halka aad usoo hoyatay

"Gabaygii ARAXMAAN "

[Araxmaan jawaabteeda ,halka eey Janada tahay Hadraawoow
majoogtaa?]

- waad dhexjoogtaa Janada

Ahlan baan ku iri boowe Ubadkeeyga Abtigood.

halkaas ayaa waxaa isku wareestay ,Imaam CALI &

MAXAMAD SHABEEL.

CALI baa waxuu yiri : habeenkii Hodan Nabiga kugu mehriyay
baa iigu kadanbeeystay.

MAXAMAD: waa runtaa Nabigeena wiilkoow sodoga u

yahayoow. halakan waa Daarta Rabigeena inoo wada

(watha)diyaariyay hadba dhica aandoorano baan damaashaad u
aadnaa

=====

Hodan & Hadraawi.

Qeeybta 2-aad.

{Hablaheena ,Janadda Hodan baa hogaamiso!}

Hodan iyadoo Hooygeeda quruxda badan
Ibriiq Dheeman ka sameeysan Dahabkana lagu dul dhalaaliyay
Daarada banaan keeda iyadoo Salaada dukashadeeda Weeysa-
qaad u diyaar satay,

waxaa Daarteeda soo hor maray

Hadraawi . isaga oo eey hogaaminayaan Ibraahim & Qaasim
Ilmahoow Nabiga dhalay Gurigiisa ayeeyna u
gelbinaayeen,waxeey soo hor mareen Qasriga eey degan tahay
Hodan.

hala joojiyo ayeey tiri. ku hakiya halkiisaas.

HODAN baa waxeey tiri :

Haawraarta kaldhiman

Haatuf aad ubixisee igu maagtay Wiil yahaw, horta yaa kuyiri
hadal, hadii aad hadleeysana Haruub saaridii mee?.

- **Ana waan hadlee maqal**, waalidkii idhalay, ina

WALANWAL weeyaan weligeey war kuma celin .

wiilkoow isiiyaan la wadaagay caashaqa waxna waan
usoodhalay wedka baa nakala waday.

Wadnaha Dumarka, mid daacada laba Wiil mawada deeqo.

Webiyada Janada hadeer waan dhex joogaa

waxa aan ku helay taas Wiilyahoow ankuu sheego,duco waalid weeyaan .

- Waxaan ahay laba Hodan midii rumaad.

Afkuleeb-la-yaashana Leeylana wax lagasheeg ,Carrab laangaraa jiro

[Bi-al sinatin Xidaadin]

- Duq qabyaaladiistoo "D" necbaa tahay.

Rag midkaan ka doortee isooduugay anigaan Dibnahaaga kala beeydh ka xishoo Dumaashiga./Seedigaa.

#HADRAAWI baa hadalkii qaatay .

Hodaneey walaal hoos aan uhadlnee horta hore hal lagu yiri.

Inta aanan soohoyan Hodan meeday baan iri

Yamyam baa kolkaa yiri Hablaheena Janada, sideeydoo kale Dibada looma soodiro.

Kahor inta aanan albaabka kabagelin Janada, Hodan haleeygu yeero, aan la heshiiyee. sidaas ayaan kacodsaday Malaga Albaabka janada taagnaay.

Hodan wadaadkii qabay ayeey hoosta kagajirtaa ee hoolyeelo
wiilyahoow waxaa igu yiri sidaas, wiil yar oo adeegaheeda ah.

[Yadhuufu caleeyhim wildaanun]

- Ninka qabo waakee ayaan weeydiiyay Wiilkaas ,waxoow iigu
jawaabay. dee waa ninkeedii qabi jiray weligeed, waana
Maxamad Shabeel.

(Hum wa azwaajuhum)

(laa yasmacuuna fiihaa lagwan)

Sidaas beey hodan igu hiiftay markeey igu dhex aragtay Janda.
maba oga inaan marhore dalbaday inaan laheshiio balse iyadaa
ku mashquushay reerkeeda.

Hooow-raartii aan tiriyay waa hore kuna maagay iyada. kolkii
aan ku sugmaay Daartii hore ee aan kasoo tegay (Aduunka)
ayaan kala heshiin rabay.

Doodaas waxeey eheed

Madadaalo Majaajilo Arooska Hadraawi baa lajoogaa Hodon
baana jileeysay Ruwaayadaas. Dadka daawanaayay waxeey kala
ahaayeen Cali-Bin Abii Dhaalib & Hodan Ninka qabo &
Hadraawi & Hablo Xooralceeyn ah.

Arooska Ahlu-Janada. 1000 Sano wax kabadan ayoow
socanaayaa una dhiganto hal maalin marka loo eego maalmaha
Aakhiro.

[Wa ina yooman cinda Rabika ka 1000 sanatin]

- **Faadumo Binta Rasuul** ayaa Masraxa soo fuushay waxeeyna
tiri Hodan aniga ayaa kuu yeeray maanta
ujeedka aan kuugu yeeray maba ahan in aad ka cadgoosatid
Abwaankiina .sababta aan kuu soo watay maba aanan kuu
sheegin .

Gabadha lagu mehriyay Abwaanka ayaan doonayaa in aad
ukaxeeysid Suuqa lagu iibiyo QURUXDA
waana in aad kasoo dhigtaa 70 Dumar ah mid iska dhigi karto.
hadba quruxda eey dalbato ugu soo lebis.

- Gabadha ugu quruxda badan Aduunka laba midab ayeeey
leheed .Dayaxa nuurkiisa markeey usoo baxdo midab kale ayeeey
leedahay maalintana midab ugooni ah, balse halkaas Roob ayaa
midabka kabledo Dadka .marwalba Midka ugu quruxda badan
mid kasii qurxoon ayoow qofka marwalba helayaa.

- Dadka qaar darxumo ayaa midabkooda doorisay

(Wabadalnaahum juluudan)

dhanka kalana nimco lasiiyay ayee lamidab

doorsoomaan,=====

#CUNTADA LA CUNAAYO AROOSKA.

Ilmo yar-yar oo aanan kaba daaleeynin u adeegida martida ayaa ku diyaarsan halkaas.

Dadka qaarbaa waxeey dhahayeen .

Mandhaasigaas dheehiisa Dahabkaa, aan dhedhemiye bal iidhiib.

Hilib shiilan midkaas Solan Sabaayada Saxamanka soosaar una soosiki dhankeeygaan.

-Bejiyaha &Bursaliidka. Baastada, mid dhuudhuuban & mid dheedher. Bariiskaas ku bislaaday huuriska Saliidaba laga dhoowray.

-Suusacaas ayaan doortay Sonkortana Sumuni keena.

-Bataatiga igashiil ku nashiil Subaga, biyaha haku karinin.

Saliidaa ku badatay & waan ku laqayoodaa lagamayaqaano halkaan

- Caloosha kaama buuxsanto cuntadaad cuneysaa Caraq beeyba siinoqon. Cadarna ka udgoon badan. cudur kama qaadide caafimaadkaaga waa joogto.

=====

#Heesta HIRWADA & arooska Hadraawi.

Nin lagu magacaabo Maxamad Shabeel oo loo xilsaaray
munaasabada Arooska in oow isaga maamulo ayaa waxoow yiri

.

- halkeey joogin Maandeeq Magool baa meteli jirtay

Magool maad uyeertaan

ha uheesto gabadhuye.

Magool baa waxeey tiri maya maya, martida soora anna maanta
maba HEESO .

-Boqorkii Codka, maanta yaanan baalmarine beryahaan
maheesine kaalayoo bal ka hees AROOSKAAN Hadraawi.

isagana waxoow yiri Aroosyada umaheeso.

{ Heestii caanka eheed ayeey ku wada luqeeyeen AHLU JANAHA intii goob
jooga ka eheeyd Arooska, Ereyada Heesta waatan hoos ku qoran. Abwaanka ku
luqeeyay waa NUSEEYB. }

CINWAANKA HEESTA

"hadiidin,hadiidin Hoowraarta hadiidin"

*hadiidin,hadiidin Hoowraarta hadiidin Hadraawi hadiidin
uheeska hadiidin.halkaan Jano waaye uheeska hadiidin.*

-Hadiidin hadiidin hadalka Nabigeena war Hadraawi hadiidin.

*-Daa-imkeena na uumay daawashada indhaheeda Hadraawi
hadiidin.*

Hadiidin ineey soodamooto hadraawi hadiidin

Dersiga Nabigeena Hadraawi hadiidin

Ineey-da-damooto daawadaan indhaheeda Hadraawi hadiidin

Daa'imkeena Na Uumay.

Isdoorinba meeyso duqoobinameeyso Diraac arkimeeyso

Ubadna dihanmeeyso.

*Dhegxumo hadalkoodhan dhulkaa kamamnuucah dhulkii Jano
weeye halkaandhexkajoogno.*

Wixii nadhiboodhan dhulkeenii Aduunka kusooyaradhaafnay

Uus hooyo kumakorin Aduunkeena maba iman omoskiisa maba
arag.

Ehelkeda waxa waaye xoowralceen iftiin badan.

- Ehelkeeda waxa waaye

*Ninkeey u ahaato Oori.ma taqaano ehelnimo waa UL iskeed
usoobaxday, sidii Nabi Aadan baa is keed loo abuuray. Uur*

Hooyo maba arag Ugubnimo la gumadhalin cid abaal

kusheegato agagaarka mabajoogto.

-sidii dhalowaaye dhexdeeda iftiinka kasoodhexbaxaahe
- Jeegaanta sideeda Midabka midkaadka jeclaatid jirkeeda
ahaane.

dheehaad dalbataba
dhaqseeyba kuyeelan.

Waryaa hobalkoow uheesta hadiidin
Halkaan Janowaaye.

Hirwada dhaqankeena kuheesta hadiidin halkaan janoweeye.

- sidii dhaladaa dhexdeeda iftiinka kasoodhexbaxaa.
- ishaa ixanuuntay waxbaan Umulee ayaamo ukaadso sidaas
oranmeeyso
anshaxa waxkusheega asluub hadalkeena amaanta Haweenka
intaas u madhasfno

- Ninbaa Ninkaroone-Suugaan naxligeeda ninkii iska diiday
Nuseeyb ha uheeso

<<DHAMAAD >>

Heesta halka laga qaadaayay maadaama eey aad nooga
fogtahay, Haatufka Ereyadeeda nasoo gaarsiiyay wax boow
kala ilaabay JACBUR beey uyara ekaatay kana raali noqda
midaas.

=====

#ABWAANKA Hirwada qaaday.

markoow aaday Gurigiisa

ayeey canaanatay xaskiisa kuna tiri xagee baad kusoo daahday.

waxoow ku jawaabay isaguna .

- kolkaan ku sugnaay Aduunka

Qurbo ayaan kudhashay Carab ayaan kudhex koray iyaga ayaan

Suugaantooda ku caanbaxay Carrab keeyga iyo Caqligeeyga

ayaan kusoo caanbaxay laaluush aandhiibay

laguma jeclaamin Suugaanteeyda. aadbaan ujeclaay ciyaarta

Hidaha & Dhaqanka heer oow Imaamka, Cumar cabdi caziiz

igu canaantay ciyaar jeclideeyda.

adiguna Xaaskeeygiyeey ha igu canaananin, waa Arooska

Hadraawi halka aan kaaga soodaahay.

-HADIYAD BAAN KAAGA SIDAA AROOSKA

HADRAAWI . iga hoo Xabiibtii ayoow yiri

Xalwo Baay & Bakool

Ayoow hadiyad ahaan ugu keenay taasoo Soomaalida qaas u ah. macaanka dhedhenkeeda Xabadka ayaad ka dareentaa. markeey xoogaa ka cantuugtay ayeey canaanta ka aayarisay ileen Afwaxcunay xishoo.

-Boqorka (Al-maliku)

Eebbe heena ahaay, haduu naga aqbalo sida aan saadaalinay beey udhici-doontaa.

#Wareeysi aan la yeelanay Xooral-Ceenta Hadraawi guursaday.

- **Su`aal:** Wiilaashaan yaryar maxeey idiin yihiin?.

-**Jawaab:** Waa gaalada ubadkooda inaga, ayeey naweheshadaan. wehel baan ka dhiganaa Inagangana. waayo xigto nooma dhex joogto Janada.

- **Su`aal:** **Ilmaha** maxaad hoowl ugudirsataan.?

-**Jawaab:** Dadka qaarbaa balwadooda eey tahay waxbixinta, Dadka qaarna Gacan adeeyga naftooda ku daabacan.

(Bakheeyl=Dhabiiltan/Gacan adeeyg)

Ubadkaan ineey u adeegaan martida Rabigeen naftooda ayaa jecel.

- **Su`aal: Rag** la`aan miyaa ka jirto Janada. maxaa Raga laga keeno Aduunka aad uguursataan idinka?.

-**Jawaab:** Rabi waxoow abuuray Rag & Dumar qaarbaa dhex degan Janda weeyna jiraan Rag sideena ah aanan weligoodba tegin Aduunka.

- waxaa lasheegay Quraanshada 1milyan beey hal habeen ku dhashaa balse Aadan Ubad kiisa barbaanan Aduunka imaanin. Daliilkeeda waxa waaye, Hilbka Digaaga ee duban waa Digaagii aanan Aduunka imaanin.

(yaaleeytanii kuntu Turaaban)

Digaaga kii Aduunka nasiibka u helay inoow ku noolaado midkaas Ciida ayaaba lagu daray , Digaaga duban ee aad cuneysana waa midkii Janada iska dhex joog la yiri .

- markaad joogtaan Aduunka Aroosyada aaddhigataan Wiilyar oo qurxoon ayaa gacanta sooqabto unageeyo Wiika Arooska ah. wiilkaas yar waa wiilka ladhashay Aroosada ama

Arooska,Wiilasha midabkooda lamoodo dheeman ama Quraarad Nal lagu dhexshiday. hamoodin adeegayaal balse Caruur maadaama aanan ladhaleeynin cidlo ama guri aanan ilmo joogin ma qurxoono si aanan loodhihin beey halkaan ujoogaan. Guri

aanan wax hoowl ah laga qaba-neeynin boow noo diyaariyay
macbuudkeena.

- Ciidayaga midabkeedu waa sida Shinbirkii Maleeko.

Cagacadeeynu soconaa cirbahaaga raaxada

Cagahaad ka xa-xantoon .

- **Su`aal:** Geedbaa ku dhalay baa nasoo gaartaye marunbaa ?.

- **Jawaab:** Abuu Calaa -Al macari, baa waxaas ku sheekeeyay

isaguna Cilmiga Diinta barashadeeda kuma oowsan cireey

sanine, Caruur hadashay ka sooqaad

war-kiisaas Qalad boow naga faafiyay.

Qadaf inooma geeysanine isagaa

Quraanka qaabkale u macneestay.

(inaa anshanaahuna)

Ayaadaas ayoow mooday inaan ka dhalanay Geedaha.

- **Su`aal:** ehel keena aaway?.

- **Jawaab:** weey joogaan, Hooyadaa & Aabahaa inta suuban

waad soobooqan kartaa sida dhaqanka yahay.

- **Su`aal:** Xadiis baan qalad ufahmaye qaladkaas inaga sax.

(aakhiro xidid majiro aanan xidid kii Nabiga eheeyn)

- **Jawaab:** Sidaad uqaadatay maahan.

Gaalka & Muslimka xiriirkooda waa go`ayaa waa sidaas ujeedka xadiiska. Aayadaha Quraanka maba aqrisid miyaa adiga?.

(Janaatu cadnin alatii wacad tahum waman salaxa min Aabaa ihm wa azwaajihin wa thuriyaatihim.)

(inahu leeyisa min ahlika)

- **Su`aal:** Oo hada waad ii bishaareysay miyaa, Saaxii-badeey weey isoo booqan-karaan & waalidkeey. Qado ayaan usameeynayaa inoogu yeer beeytiri.

#Mala-awaalka.SHEEKADA

NABIGa ayaa Naag guursanaayo dib ayaana loo soo nooleeynayaa ee Dal walba ha soodiyaariyo sida eey jiclaan lahaayeen in loodhigo Guurkiisa. dhaqanka qolo walba.

Induniisiya ayaa ugu tirobadan Aduunka Aadanaha ku nool, hadii aan nahay Islaam iyagaasna 1000 dhaqan oo kala gedisan ayeey leeyihiin 1000 nuuc ka badan ayeey udhigi lahaayeen Guurka Nabigooda, waxoow uqaab ekaan lahaay Oday Induniisi-yaan ah, Ingiriiska & Faransiiskana nagusoobiir beryahaan 20 milyan ka badan weeyba gaareen iyagana, Faraanti & Fatuuro oow ku socdo & dhaqan

Ingiriis ayeey u qaab ekeeysiin la haayeen guurkiisa.

-Ruushka & Shiinees & Hindida sidookale bal qiyaas intaas oo kala dhaqan gedisan hadii eey Nabigooda guurkiisa sidaas ugu kala dhaqan gedis naadeen maxaad umaleeyn kartaa JANADA qaabka eey tahay sida loogu noolyahay.

Jiilkii naga horeeyay weey dadaaleen balse Jano dhaqan Carbeed oow ka muuqdo ayeey kadhigeen dhulkaas.

=====

#QISO/SHEEKO.

-Nin ladhihi jiray Maxamad Shabeel oo shaqadiisa eheeyd Naaquude

Ayaa Doontiisa waxeey ka shaqeen jirtay Qardho ilaa Qaahira. Markoow soo hadalqaado Qaahira Qardho sideey ka tahay qurux ahaan ayeey dadka qaar dhihi jireen. waana qiso khiyaali ah. curin ah.

Janada waa makhluuq hadii aan kasoo dhex hadalnay ama aan wax qaldo ama aan wax saxo waa sida Qardho & Qaahira.

=====

#Qiso.

Nin Somaliyeed ayaa dhintay kolkii loo siiwaday Qabriga Dadkii Wadada maraayay waxaa kamid eheeyd Hooyo Uurleh.

Meeydka & Cunugii Uurka ku jiray ayaa wada sheekeestay
waxoow yiri Qisadeeyda ayaan kaaga sheekeey-nayaa.

" waxaan ahay Nin reer Qardho ah. qof baan jeclaaday iyadana
igama diidin damaca guur.

waalidkeed ayaan ka doontay waana isiiyay Gabadhaas, Ubadna
weey iidhashay Ifka intey ku nooleeyd aniga ayaa qabay weey
duqoowday weeyna igadhimatay iyadoo ijecel aniga ayaana
Gacanteeyda ku duugay. daryeel xumo weligeed kuma dareemin
agteeyda .

- Gabadhaas waxeey ku dhalatay Magaalada BERBERA.

markaan guursanaayay Dadka qaarbaa ka xumaaday guurka
labadeena .

-Wiilkii sheekada looga sheekeeyay markii ladhaley kadib
waxoow noqday Abwaan.

waxoow aaday Sacuudiga Xajkana waa tegay, in mudo ah
markoow kunoolaay halkaas Dalka ayoow kusoo noqday
Suugaan ayoow katiriyay Qisadaas.

Abwaankaas muuqaal ahaan Sawirkiisa waakanaa.

ABWAAN. SAYID CALI
SURA

Abwaanka waa Reer Xamar =Reer Marko.

hees ayoow ka curiyay qisadaas ,cinwaan waxoow uga dhigay .

"LEEYMA QUURO QABOODNAANTA"

Lahjada lagu qaaday waa BANAADIRI.

"SIL-SILADII CANAAD"

heesta magaceeda tahay "LEEYMA QUURO
QABOODNAANTA"

sheeko ahaan ayaan u qoray .waxuu leeyahay dadbaajiro aanan
ii quurin , nimcada aan ku jiro .
qaraar dartiis Ragbaa la qafiifay.

*yartii aan qud-beestee qoomaa ka qaraaree qaarkooda qafiiifee.
qeeylaa leeygu haayaa.qaladaa leeyga sheegaa.*

**

*Leeyma quuro qaboobnaanta, qashinaa leeygu sheegay.
An Illaahaan Qeeybteey kasugaa.*

(Illaah ayaan qeeybteeyda kasugaa=cadaalada)

**

*qalbiyaa wax raboodee qasab maa leesku qaataa .iiqeexa
warkaan.*

**

*Leeyma quuro qaboobnaanta, qaxar aa leeyla doonaa,yaa
iqabtooy ma qarsoona dhibkeeygee.*

**

*qoollaa leeydhigaayee qabrigaayee la qodaayee .
yaa iqabtooy qaladkiingalay maahinee.*

(.dabin beey ii dhigayaan dadkaan reerkeeyga ayeey iga dumi-nayaan . bal yaa iga
qabto qalad aangelay majiro)

Qisada

Sheekadaas waa mid asal ahaan ka timid Diinta, siiba Dadkii
naga horeeyay. waana qiso caan ah.waxbaan kabadelay
Qisadaas.

- Adigana Qisadeena wax waad ka bedeli kartaa ,waxaadna
kadhigi kartaa.

Hooyo Uurleh ayaa sheeko usoodoonatay

Gabar ka timid BERBERA

Booqashana ku timid Caasimada

Gabadhii ayaa uga qisootay Hooyadaas dhibka

ka soo gaaray Abwaanada Afmiinshaarada ah.

Wiilka Caloosha ku jiray sheekadaas waa maqlaayay

si wacan ayoowna udhuuxay sheekada Nin weeyn kolkoow noqday ayoow soo xasuustay Qisadii looga sheekeeyay Uurjiif markoow ahaay .

(Sheekadaan ku saabsan Arwaaxda qaabka eey ushaqeyso qeeybaha danbe ayaan ku balbalaarin doonaa)

-Faalo&falanqeeyn.

qeeybtii **1-aad.**

(qeeybaha danbe ka aqriso faaladaan qeeybteeda, **2-aad**)

Suuragal matahay Uurkujir&qofdhintay ineey wada hadlaan.

Dadka qaarbaa kudoodo Arwaaxda inteeysan imaanin Aduunka

weey wada sheekeeyan-jireen.qofdhintay 1000 sano kahor oo

Abwaan ahaay inaad lasoo sheekeeyatay waa suuragal

Suugaantiisa ka sooqaaday .

- Ilmaha Uurka ku jiro Qof Janada kujiro wax madhaamo ma

Saxaroodo mana kaadiyo maneefsado waana noolyahay waa

mucjizo.

- Abuu-Jahal Cunug usaqiiray hadoow jiray inoow Jano kujiro ayaan rumeesnahay.

(walaa taziir waaziratun)

- **ILMAHA** ASHAACIRADA lama Afqabto Khiyaaliga ayeey ka waramaan kadibna, Sheekhooda waa Sheekh KISHKI, isaga ayaa qalad saxo hadiiba aan wax qaldno .

Culimada caafimaadka.

lagayaabee Culimada caafimaadka Ilaha Uurka kujiro waa neefsadaa ineey dhahaan. aniga inta muuqato ayaan ujeedaa mana aqaano caafimaadka cilmigiisa.

(falaa uqsimo bimaa tubsiruun)

- **Qisadaas** Reer BERBERA yaanan lasoo hadal qaadin soow lama oran?.

haa waaye jawaabta balse maba sii balaarinin.
dusha sare Buurta Daallood kama dego warkeeygaas . Buug waan ka qoray beri hore, bog ahaanta tiro yari 150 kama badan.
Boorsadoow dhexyaalaa Bulshada looma siideeynin,
Dadkeedii ayaa diidan.
mar aan falan-qeeynaayay Dunta eey ka sameeysan tahay
Cadaalada ayaan baabkaas ku tarax tegay.

Buug walbana Dadka looma wada bandhigo.

- Waxba haku dul hakanin waala ogyahay waxaase wax cusub bal noosheeg.

- JANO ADUUN KUSOO DURUG.

#Jano Aduun ku riyoo sha deeda.

Dahab & dheeman

kaba dherji dadkoo idil (ithil) qof walba inta ku filan bal soo sii.

Caafimaad & Nolol laguwaaro qof walbaa jecel. Tignoolajiyada

habeerto dhir eey Dadka cunaan taasoo qofka cuno miraheeda

ka dhigeeyso inoow noolaankaro 1000 sano kasii badan .

Sida Nibiriga unool yahay cimri dheerigiisa hala gaarsiiyo

Aadanaha.

- Qoraaga Qof Bini aadan ah maba ahan waa Qalinka (AI)

Mishiin Aqli yeeshay una fekeraayo sida Qofka Abwaanka ah

ama Mufakirka. isaga ayaa Qoraayo buugaagta & Maqaalada

cilmiga.

-Baabuurka isaga ayaa kaligiis is ka xeeynaayo, mid shil galo

maba ahan (leeyasar) ayaa ku xiran xawaaraha waa is dhimayaa

marka Gaariga kale oow ujirsado 20 talaabo ama hal dhudhun

kuuma soo dhaafi karo Gaariga kaa danbeeyo sidoo kale midka

kaa horeeyo.

-Dharka Mishiino ayaaba soosaaro midabka aad rabtid ayaa farta ku taabanee Shaashada ayaa ka dhexdooranee waana lagu daabacayaa.

- Cuntada waalacagla aan iskaqaado. Guryaha qaabka aad adiga dooratid ayoow kuugu dhisayaa Mishiinka, dhulkana waa lacag la`aan.

Dhimasho waa la neceb yahay, qofna dhiman maayo balse qofkaad rabtid ayaad soo nooleeyn kartaa.qofna madili kartid. awooda waxdilida waalagaa xanibay sida hadaba naloogu ogolaaday oo naloo siiyay awooda wax dilida Nabi Ciisana loosiiyay awooda wax soo nooleeynta .nadaafada Mishiino ayaa kuu nadiifinaayo waxwalba

Dharka aad xiraneysid maadada laga suubiyay ayaa ah mid laga mamnuucay in eey wasaqoowdo, sida Bacdaba looga mamnuucay in eey Biyaha liqdo sida Suufka.

xitaa Gaariga Qashinka qaado Mishiin ayaa ka xeeynaayo.

intaasoo hormar ah hadii lagaaro waxaa hubaal ah Aduunkaan Rabiga abuuray marka hore ayoowsan ugu talagelin in Bini Aadanka ku dhexwaaro Aduunka. waayo qofka jir ahaan maba ahan mid waari karo maadada aan ka sameey sanahay waa sida Geedka Booc-booca oo ma awood badna, Lafo & Hilib ayaa

nalaga dhigay balse dhagax lagamadhigin Bini Aadanka
sidookale Bir&Dahab.

Caddiin ama qof ka sameeysan Baruur in oow waaro marka
hore ayaanan loogu talagelin xitaa hadiiba lahelu Dawo Dadka
dhintay lagu soo nooleeynkaro.

-Caddiin= Cad-Iidaan, Sheey wax lagu iithaanto = Caddiin/baruur.

- Foogta= Beri.

- dhiitin= xatooyo)

GACAL XAAYOOW ayaa yiri

"Foogtaan guuraa looma fadhi xumaado"

waxeey ula jeedaan Aduunka waan kasocdaa halkaan caawa
seexanaayo Dugaal dhaxanta iga celiyo dhisan maayo looma
baahna sidaas .

(Rabanaa aatinaa fi dunyaa xasanatan wa fiil aakhirati
xasanatun)

(walaa tansa Nasiibaka mina dunyaa)

magaalada ugu quruxda badan, halaga sheekeeyo hadii ladhaho
Dhismayaasha quruxda badan marka lasoo bandhigo kadib

waxaa mudan in laga sheekeeyo Magaaladaas Dadka ku nool cadaalada miyeey usiman yihiin mise Dadka waa sida Faraha oo weey kala fadli badan yihiin .

Ciidanka dhaqankooda waa ceenkee?.

- Bulsho dhex jiipto gudaafad miyaa oo dhaqan kadhigatay sidaas.

- mad-habtooda markeey tahay "HANTI-WADAAG" sida Shiinaha & Ruushka Shacab Hantida iskugu darsantahay deeqda miyeey wadaagaan mise Dad gaar ah ayaa loo lisaa Maandeeq?.

- Dadka waa wada ciyaartooy. dhamaan waa lashaqo tagaa markeey tahay mad-habtooda midaas sida maanta loo badan yahay Aduunka.Shacabka shirkado miyeey u afduuban yihiin mise Suuqa waa xor.

Dad gaar ah lama Naasnuujiyo.
xuquuqda Taajiriinta hala dhoowro kama jirto dhulkaas , kii wax dhiitiyo Xabsigaa ladhigayaa.

Jano Aduun kahadal keeda

waxaas oo dhan ayaa lagu dhex sharaxaa .

-Qofwalba qofkoow jecelyahay farshaxan ahaan ha
usoobandhigo Sabuurada haku sawiro,

Sawir gacmeed hadii ladhihi lahaay sidaas ,Dadbadan oon
kamid ahay Dumar aanan Sawir qurxooneeyn ayeey sawiran la
haayeen.

(huwa aladii yusawirukum)

Rabi ayaa inta wax Sawirto ugu falsan. Sawir kaliya maahane
Ruuxdana waaku Uumay.

-Feeyla suufkii Giriiga

Aflaadhoon ahaay ayaa hada kahor qawaday Doowladihii
Giriiga uhanaqaaday.

Doowlad dhaqan suuban midaad jeceshahay adiga Buug
kuqoro ee Bulshada usoo bandhig ayaa la yiri. Buugiisa lagu
magacaabo **Jamhuuriyada** ayoowna qoray.

- Aniga Sabuurada mategi karo sida wax loo sawiro ma aqaano
balse Sawir qurxoon ayaan qalbiga ku heestaa.

xitaa qoraal ahaan kuma soo bandhigi karo. sheekada nuucaas
ah waa qarawga eey ku qarwaan dadka Qayilaada ku tarax
tegay,cudurka nuucaas ahna waxaa loo yaqaanaa DUBAAB.
ma dhahnaa DUBAAB-AL SIYAASI.

hadii oowsan Dadka usoo bandhigi karin Fikradahiisa Dhaqaale.

-Doowladii AFLAADHOON waayadaan lajoogo Dadka weey ku qoslaan.

Dowlad aanan Diyaarado laheeyn, magaalo Nal kaba shidneeyn Net&TV laheen Tareen&Baabuur lagu soconeeynin, Caafimaad aanan hormar laga gaarin ayoow noo amaanay ku dhex noolaanshadeeda. Cadaalada ayaa ugu roon intoow kahadlay & Fikradaha aanan weligood duuga noqoneeynin , sida Nafta.

- **aniga** hadii aan Jano kuu sharaxay inta aan Maskax ahaan Sawiri karaayay ayaan kuu sawiray, in adiga iga fiicantahay waa suuragal.

- GEBOGEBO AYAAN SOO GAARNAY

[رسالة الغفران]

nuxurka sheekada halkaas ayeey nagaga dhantahay .

waxa inoo haray waa sharaxaad & Afkaaro

Jacbur ubadan.Afkaaro goos-goos ah .

degdeg ayaana lagu qoray, qoraal ahaan in eey wax ka qaldan yihiin waa macquul

QORE:ZEEYLAC-BAALI.

<< DHAMAAD.>>

#Sheeko.

Nin Xakiimahaan jiray ayaa walaala-diisa tiro badnaayeen, xoolana weeylahaayeen qaarkoodna Ganacsato ayey ahaayeen ninkii waxoow hagaajiyay nidaamkii walaalnimada. Webiyo ayoow ujeexay Wadooyin ayoow usameeyay labadii murmo ee dagaalamo garsoorka ayoow uhagaajiyay marka Geela ama Ganacsiga cadaw waxyeelo ladamacsanyahay Wiilal War ku difaaco&Waran ayoow udiyaariyay.

Ninkaas sheekadiisa & waxoow hagaajiyaybo Aduunka
madhaafsiisna Aakhiro nolosheeda waxba kama oran Caalamka
sare Cirka&Afkaaraha waxba kumasoo kordhinin
Aqoonyahanka ku foogan hagaajinta Siyaasada Magaalooyinka,
Ninkaas aan kasoo sheekeeyay ayoow lamidyahay.

Qisadii Nabi Muuse & Nabi Khidir

Hadii aan qaabkale noogudhigo.

Qisada Xigmadeeysan waxeey lamid tahay Biyaha siyaabo
badan ayaa loo isticmaali karaa. markaa doontid Weeysaqaad
ayaad ka dhigan kartaa Cunto ayaad ku karsan kartaa Qubeeys
ayaad uqaadan kartaa markaad-doontaad Qur-qurin, Qisadana
waasidaas Suugaantana waa lamacne. Gabay Abwaan tiriyay in
aan 5 siyaabo ka siibadan kuugu fasiro ayaa suuragal ah.

Qisadaas waatii eey Derbi dumirabay dib u dayactireen.

Qofka Xakiimka ah ee Xigmada curiyo isagana waa lamid
dhaqan suubanaay oo Bulshada ka tegirabtay ayoow soo
dayactiraa dib ayoow boorka uga jafaa.

Gidaarka(Githaarka)

meeshoow ka qaloocday ayoow qaab fiican udhisaa

Derbi Dadkii isaga ka horeeyay dhiseen ayoow sii quruxsadaa
lagayaabee Laamayeeri lee inoow dulsaaro.

(Laamayeeri= jiingad)

Doqonka taladiisa ayaa ah wax walba dumi wax walbana meel
eber ah kasoo biloow Dadkii adiga kaa horeeyay Sooyaalkooda
qari. Xiqdi ayaa ladhahaa waxaas Rabi haka dahiro Nafteena

#Beeraleeyda dhaqankooda waayadii hore.

Bataatiga biyo ayey ku karsanjireen

Hilibkana sidookale bocorkana waa lamid

balse hada waxwalba waa lashiilaa Qudaar Dayaxa lagubeeray

cidna dhulka kuma cunto . qisada diiniga ahna waa sidaas

silamid ah xadiiska & Aayada oolashiilay ayaa laga curiyaa

xigmad ahaan ama fiqhiga saaran meel sare.

ninki diidi rabayoow iska diid

Xalwo & Buskud & Jalaato asal ahaan waa Dalaga Beeraheena.

-Nabiga Beeraleey ayoow ahaay hadii lagaa dhaadhiciyay

Ganacsato ayoow ahaanjiray waa lagaa qariyay midaas.

Nabiga Beertiisa lagayaabee inoow ku beeray Canbo Canuuni

Seeytuun Qare Qunbe&Babaay Qudaartaas kabaxday Beerta

Nabiga dadka qaarna ceeyriinka ayeey ku cuni yaqaanaan dadka qaarna Cabitaan lashiiday ayeey kadhigaan.

- Nuuca Qudaar, ee aan ka sameeyay Cabitaan-keeyga wax ha iga weeydiinin balse dhedhenka naga tijaabi. wax aad kaheshay miyaad cabeeysaa?. Qisada ayaan ulajeedaaye

#waa kuma Abuu Calaa al macari?.

inta aanan ka jawaabin arinkaas ,Soomaalida waxaan iri"

[INII AAMANTU BIRABIKUM FASAMACUUN]

[ALADII KHALAQANII FAHWA YAHDIINI WA IDAA

MARIDTU FAHWA YASHFIINI]

.

Abuu Calaa al macari

1000 sano kahor ayoow noolaay waxoow ku dhashay Suuriya, kuna aasan yahay halkaas.

waa gabyaa Feeylasuuf ah ,isagoo yar ayoow beelay Indhaha markoow weeynaaday, cudur ayaa ku dhacay indhaha ayoow beelay.

maguursanin waxna madhalin , Hilibka macuni jirin , laga yaabee inoow si qaldan ufasirtay Diinta , Aakhiro marka latago Xoolaha midka Geesaha leh ee hertiyay midka aanan Geesaha leheeyn, ka aargudo ayaa ladhihi doonaa.

Abuu Calaa waxoow kabaqay Xoolaha oow qalo ee Hilib kooda oow cuno in hadhoow layiraahdo ka aargudo waa sideey aniga ilatahay.

mudo 40 sano ah Hilib maba cunin.

-Nabi Yacquub cuntooyinka qaar ayoow naftiisa ka mamnuucay isagoo og in eey xalaal tahay cunisteeda.

- guurka sababo badan ayoow iskaga deeyn karaayay ,oo ku saabsan dhinaca caafimaadka .

midakale gabadha markeey Uurqaado in eey ku dhimato ayaa suuragal ah isagana waa ninkii diiday in oow dhibaateeyo Digaag Dadna warkiisaba daay.

Xaaskaaga weey Umul raacatay maxaaba keenaayo, maba Aroosaayi ayeey u ekeed sheekadiisa.

=====

#Xujatal Islaam Abuu Xaamid Al-GAZAALI.

ayaa Kitaabkiisa "**Ixyaaa**" kaga faalooday Xoolaha dhintay inloo kala aargudidoono & inkale.

kadaalaco Buugiisaas halka oow kaga hadlaayo Caqiidada arimaheeda .Gazaali sida oow sheegay kuma qancacsani **Abuu-calaa** isagana jidkiisa waa jid dhunsan.

Abuu Calaa

amaantiisa ajirbaa laga helayaa wax kasheegiisana waa lamid.

-Buug ayoow qoray oowna ku maagayo Diimaha ,YAHUUD, MASIIXI & MUSLIM.

-Culimo badan ayaa isagana Buugaag ka qoreen.

-Aniga aqoonta aan uleeyahay ninkaan bal aan idiinka waramo. Aniga maba ihi qof xiiseeyo Suugaanta Carabta ,Suugaanta Soomaalida ayaan ku mashquul-sanahay iyada ayaan in badan waqti geliyaa.

- mudo kusiman 30 maalmood ayaan aqaanaa ninkaan , Buugiisa ,RISAALATAL GGUFRAAN ayaan aqriyay waana dhageestay iyadoo la aqrinaayo

[Buug hebel isagoo la aqrinaayo ayaan Nedka kala soodegay waana dhageestay in badan hadii aad ku aragtid qormooyin keeyga, si kale ha uqaadanin mashuul keeyga ayaa badan. marka aad dhoormar dhageeysatid Buuga dhageeysi ahaanta loo diyaariyay waxaa kuu sahlan marka aad kansho heshid in aad isha uun soo marmarisid.]

qisadaas in eey Soomaalida jilaan ayaan jecleestay.

asal ahaan qisada waxaa laga soo minguuriyay siirada Nabiga (Israa-wal micraaj)

habeenkii ladheelmiyay Nabiga ee Janada la dhex geeyay .

-Aqristoow hadii aad isku fiicantihiin Suugaanta Carabta ,Buugiisa haloo tarjumo , Bulshada. kadibna sifiican haloo naqdiyo Ninkaas. siiba Buuga lagu magacaabo "Luzuumiyaat& Risaalatal Ggufraan)

- **Abwaankaas** cilmiga ugu fiican ee laga dhaxlay ayaa ah ,Buugiisa ,RISAALATA AL -GGUFRAAN .

waa Buug oow kaga toowba keenaayo Suugaantiisa qaldantay . xiligaan aadka loo hadal haayo Naarta ka hadalkeeda leeskana hilmaamay Janada ka hadalkeeda

-Nabiga markii lagu dhibaateeyay Maka, ayaa la dheelmiyay lana tusiyay Janada loo diyaariyay Dadkiisa

beryahaan Bulshadeena dhibaataada weey ku badan tahay, waxaa ila wacnaatay in aan dhex geeyo Janada. eeyna jilaan Qisada Abwaano Soomaaliyeed.

.-----

#Ilxaadka Abaa calaa & Dr.Mustafa Maxamuud.

Labadoodaas markeey kasoo laabteen Mad-habta Ilxaadka Masraxa SAXWADA

Waxbeey kusoo kordhiyeen waloow Mustafa Buugaagtiisa eey weli kasoo ureeyso Ilxaadka, Isnasakhida iyo waxyaabo kale kabuuxaan Buugaagtiisa

- waamaxay Nasakhida?.

Anigaba ma aqaano balse waxaan ulajeedaa dadka aamimsan qof Bini Aadan ah ayaa noqon karo Mas ama Waraabe midaas ayaan ulajeedaa. is nasakhida waa Diinta Hindida rumeeysan yihiin.

waana mid ku dhisan , markaad dhimatid lagayaabee Shinbir ayaad noqonee. ama Mas meel maraayo in lagu tilmaamo waa MOOWTADA ee Bun haladubo ama Xoolo halaqalo.

TACSI & SIYAARO & XUS.

Sadaqo loobixiyo Waalidka dhintay ama Macalinkaaga lama diidana .

(Lan yanaalulaah Luxuumuhaa walaa dimaa uhaa)

Hilib bisil ama mid qeeyriin Rabi waa naga aqbalayaa Nabiga ayaaba inta Neef qalay Hilib sadaqo ahaan ugu niyeestay

Khadiijo. Mad-habteeyda maahan waalidka dhintay yaanan Xoolo laqalin loona niyeeysanin sadaqo ahaan .

(wa yudhcimuuna dhacaama calaa xubihi miskiinan wa yatiiman wa asiiran)

- qof kii fariid ku ahaay gaalnimada markoow Diinta soogalo fariid fariid dhalay ayoow siinoqdaa

(khiyaarukum)

- inaga Qarniyadii tegay & mida taagan hadeer, keena fariidka ku ahaay udoodida Qabiilkiisa markoow dhexdeena yimaado inaga ayoow suntiisa Qabyaalada dhexdeena ku faafinayaa

(Awadacwa aljaahiliyati)

Qabiilka oo ladifaacaa xaq & baadil & gar & gardaro waxoow Nabiga ku sheegay DACWO.

laba DACWO ayaa jirto mida ku dhisan Jidka Islaamka & mida ku dhisan jidka Qabiilka.

-Abuu calaa & wax ka sheega Xukunkii Mucaayiye.

Doowladii Banii Umayya waxeey ku tasbiixsadeen in la naclado Imaam keenii Cali .

Doowladii Cabaasi-yiinta iyagana markeey xukunka Seef ku qabsadeen Mucaawiye & wiilashiisa wax ka sheegooda, Rabi wax loogu dhawaado ayeey kadhigteen.

inaga maanta nool dhaqankoodaas waxbaan ka qaadanay.

Doowlada timaado tii ka horeeysay ayeey Nacalad ku tuurtaa.

Membarka kasheeg kuna wacdi hadii eeysan kugu qasbin waaba nasiib.

Abuu-Calaa waxoow kamidyahay Abwaanada adkeeyay
Suugaanta Ereyadeeda.

Buugiisan aan ka soohadalnay qoraalkiisa wax adag ayoow ka
dhigay, balse Abwaan Carbeed ayaa sookoobay Ereyada Buuga.
sidaas beey iigu fududaatay anigaba in aan garto waxa oow ka
hadlaayo Abwaanka.

-Abuu Calaa Indhoole ayoowba ahaaye sidoow ku qoray
Buugaag?

Wiil ayaa ujoogay qoraa ah, afkaartiisa ayoowna qori jiray
Buugaagtana u aqrin jiray sidookale Warqadaha loo soodiro
Abwaanka.

lacag ayoowna ku qaadan jiray.

Abwaanka xaguu lagacta ka heli jiray?.

waxaa jiray Abwaano hantidooda waqaf kadhigeen

una hibeeyeen Abwaanada duruufeeysan sida Abuu Calaa.

xoogaa oow ku noolaado ayoow halkaas ka heli jiray

,Dowladana waxyar beey siin jirtay ,Abwaanka wax walba oow

helo Qoraagiisa ayeey kala qeeybsan jireen . Abwaanka waxoow

ahaay nin Zaahid ah sida ka muuqato dhaqankiisa , Doowlada

inta oow amaano lacag kama gurubsan jirin.

qof aanan waxba arkeeynin

qoraa waa noqon karaa?.

Buugaagta Nedka ayeey ka buuxaan iyagoo Afwalba lagu tarjumay qof aad lacag siiso lama waayo kuu qoro afkaartaada.

=====

#Buuga KALIILA&DIMNA.

BEENTA LAGA BUUXIYAY Buugaas aan inoo bidhaamiyo.

[-Baabka 8-aad.]

waxaa lagu dhex xusay kooxda IKHWAAN-ALSAFAA.

Sidee AKHWAAN-ALSAFAA (1)

loogu dhex xusikaraa Buuga dhexdiisa

Kooxdaas 350 /400/450 Hijriga.

Xiliyadaas ayeey caan ahaayeen.

balse Buuga KALIILA waxaa laqoray 150 sano kadib geeridii

Nabiga

Dowladii Reer Mucaawiye iyaga ayaa dileen Qoraaga soo

tarjumay Buugaas, magaciisa waa IBNU MUQAFAC.isagana

maba aqoonin kooxdaas. xiliga oow noolaay maba jirin koox

wadato magacaas.

Uguyaraan 200 oo sano ayaa udhexeeyso xiliga oow noolaay qoraagaas & xiliga eeysoo hanaqaadeen qarayaashaan magacooda Buuga lagu xusay.

-Axaadiista Nabigeena Ragbaa u hana qaaday iyaga ayaana looga danbeeyaa Sax & qalad ,sida eey xakumeen ayaana lagudhaqmaa, balse Buugaagta & Qorayaasha waxeey noqdeen meel banaan cid walba wax ku kordhinkarto ama kaba dhimi karto. xog aanan Buuga kamid eheeyn kukordhin wax oowsan qorin qoraaga dhintay ku dhex darso Buugiisa.

- hadii aad aqrisatid (PDF) iska hubi cida tifatirtay xogta ku qoran halkaas .cidna hadii eeysan ku saxiixneen ,raadso midkale

.

(1) Ikhwaan AlMuslimuun.

kama hadlaayo aniga.

kooxda aan ka hadlaayo waa koox magacyadooda aanan laba aqoonin Buugaag badan ayeeyna qoreen.

Baqdaad & Basra ayeey ku noolaayeen waana 1000 sano kahor.

waxa ugu badan eey ka hadleen waa **Falsafada & Diinta.**

Nedka kabaar kuna qor "IKHWAANU-SAFAA"

#C/LAAHI IBNU MUQAFAC MULXID LADILAY

MIYAA?.

aniga aqoon fiican uma lihi mana wada aqrisanin Buugaagtiisa .

Buuga KALIILA isaga malahan fikirkaas balse Hindiya ayaa leh asal ahaan.

isagana xogta halkaas ku qorneeyd ayoo noosoo tarjumay. qof ergo ah & qof xog meel ku qoran tarjumay midna looma dilo waxaas.

- Ragbaa soo tarjumay FALSAFADA.

Ragaas ayoowna lamid yahay.

-Buugiisa lagu magacaabo (ADAB AL KABIIR)

ayaan dhageestay iyadoo la aqrinaayo wax qalad ahna kuma arag aniga.

DAMQASHO, DIIRNIXID, DAMIIR XUMO.

qaabka loo dilay in laga naxo ayeey eheed .

qofka ficilkiisa waxoow ku tusinaayaa Bahalnimada

ku dhex duugan. Dusha sare ayoow Shaal Dadnimo ka huwan yahay.

-Siyaasi Fashilmay ayaa ninkaas dilkiisa Rabi ugu dhawaaday , Qalinleeyda Carabrta qaarkood Qalin maahan waxa eey wataan balse waa SEEF.

(Udcu ilaa sabiili rabika bil xigmati wal moow cidatil xasana)

qofka Qalinka wato dhaqankiisa waa kaas. haduu ku fashilmo qoraalka . dagaalka ha aado balse Qalinka xigmad ayaa lagu

faafiyaa. cadawgaada isagoo Qolkiisa dhex hurdo ayaa
Qalinkaaga ku qancin kartaa markaa tahay qof daacad ah .

aan usoo laabto

Dr:Mustafa Maxamuud

[waa kuma isaga? . waa nin Masaari ah kaasoo noolaay 1900-2000.qarnigaas.]

waa mufakir weeyn waxbadan oon aan dhihi lahaay Saxaafada
& Masraxa Soomaalida isaga ayaaba siidhahay oo waa isku
Siraad Saxaafada Somalida & Masraxa & Mufakiriintaba.
1980 waxa Masar ka socday ayeey Saxaafada Soomaalida
maanta tebisaa. Filimaanta & Masraxana waa lamid.
40 sano ayeey Masaarida ka danbeeyaan Soomaalida.

- Mustafa & Diin kahadalka.

Aqristoow qofka waxaa wanaagsan inoow lahaado hoowl oow
ku taqasuso.

5 wax-yaabood ayaan taqasus kawataa hadii eeytahay.

moowduucyada qaarkood in aadan wax ahmiyad ah siinin ayaa
suuragal ah sidaasna ku noqoto Jaranjaradaada mid gaaban oo
Caruurtaba Gacanta lagaari karto.

qof heerkiisa Diinbarasho sareeyo Mustafa agtiisa waxba ugama
kordhayaan balse cilmi Aduunyo markoow ka hadlaayo
heerkiisa waa sareeyaa waxbadan ayoow isku hoowlay
cilmigaas Aduun.

#dhaqan sidoow ahaan jiray

sidoow dhaqan ahaanjiray inaan dhaho waajib waaye midaas.

Culimadeeyda waa ASHAACIRO.

balse sheekooyin keeyga sidaan doonaa usheegaa iyaga Sheekh
iiguma ahan.

Hebel ayaa Buugaan qoray mad-habtiisa tahay Shaafici ama
tahay AbuuXaniifa. Maaliki waaye bilaash looma dhihiyirin.

#waa saxan saxada Saxwada barakeeysan sadaradeey idiin
soodiyaarisay.

Qorayaasha Soomaalida laba qof ayaa arinkaan iiga horeeyay.

Qoraaga weeyn ,**Cabdullaahi Janno**

sanadka 2016 waxoow qoray maqaal cinwaan kiisa yahay .

"Markaan Jannada Galo"

Cilmiga khiyaaliga.

Buuga Cinwaankiisa yahay "Jannada Raxmaanka." 2019

waxaa qoray **C/Caziiz Maxamad Oogle.**

wax khiyaali ah kuma soo darin Qoraagaan danbe .

=====

#raaligelin.

Filimaanta & Ruwaayadaha qisooyinka waxwalba oo Somalida
curiso waxaa ka dhexbuuxo dad safraayo hadii eey

joogaan Yurub waxeey usafrayaan .U.S.A. hadii eey joogaan

Ostareeliya Carabaha ayeey usafrayaan. Wiil Soomaali ah oo 3
jiil nolosha la wadaagay aanan weligiis ka ag guurin deriskiisa
waa yaryahay qof nuucaas ah Nolosha ayaaba sidaas ubadatay.

Dad Janada ku dhex raaxeey sanaayo inaan idiin curiyo ayaa
wacneeyd balse dad hada uun usooguuray Janada dhexdeeda
ayeey noqotay curinteeda.

-wiil ku dhexsaaqiday Yurub mid nolosha ka dhacay oo US
dhex joogo mid Xamar geedi ka ah ama mid usoo guuraayo

mid Hargeeysa ulugeeyay ayeey curintooda noqotay
FILIMAANTA & MASRAXA .

*{Nin dhoofiyo nin dhergiyo ninkii degan dhulkii hooyo1980}
{Maalintaad bexeeysee magalada kadhooftaan 2000.Xaaskiisa ayaa
dhoof usocotay.}*

#ISHEEYDA RABI INEEY ARAGTO BEEY RABTAA!.

Bishaareesta Beertii Nabigaa la booqanayaa Boqorka ku
abuuray baad arkeeysaa sida Bishoo 14 ubuuxsantay.

- inoo bayaani baabkaas.

Beedka^(Guriga) Nabiga baankiisa Beer weeyn oo Aseendo ah ayaa
ku oolidoonto qofka Beertaas dhexgalo Rabigiis ayoow arkayaa.
Salaada marka la adimo kadib waxaa la aqriyaa duco.

(Allaahuma yaarabi haadihi dacwata taama)

Maqaamkaas lasheegaayo ayaan ku fasirayaa sidaas.

(wujuihun yoowma)

Wiil ayaa waxoow yiri waaba aqaan Nabiga, calaamado aan ku aqoonsado ayoow leeyahay . noosheeg ayaa layiri. waxoow yiri isagana,

Nabiga Lugo ayoow leeyahay Gacmana waa leeyahay Afna waa leeyahay Madaxiisana Timo waa ku yaaliin. intaas oo calaamado ayoow iileeyahay .

(curis waaye sheekadaas)

-Nabi Muxamad ayaad soo arkee maanta hadii laguyiraahdo sidaas waxaad siisawirataa Nin Cad Lugo&Gacmo leh Indholeh Ger leh ama aanan leheeyn qof Bini Aadan ah ayaad maanka ku sawirataa, inaad soo arki doontidna sii sawirataa .

(Nabiga xili oowsan Ger laheeyn waaba jirtay.)

- maankaaga waxaas ka masax.

Macbuudka ayaad arkeysaa maalinta Qiyaame hadii lagu dhaho sidaas . maankaaga muuqaallo kaba masax waxaad maanka ku sawiratoow ithil waa makhluuq.

-aqriso miinleeyda sheekada aan kuqoray qeeybta hoose.

-HADRAAWI mar oow ka hadlaayay arimahaas waxoow yiri.

Sifaadkaaga deyr ma xidho .

Dareenku ma gaadhi karo .

Garaadku ma duubi karo .

Dibnuhu ma macnayn karaan

Qof doonay inuu dhex galo .

Ku daaley, ma dhaafi karo.

=====

#Naqdiga Maqaalka.

(beeynal manzilateeyn)

Halka aad filimka ku jishay ayaaba dood lagakeenay. Hadraawi &Yamyam halka eey isku cafinaayaan ee Janada banaankeeda ah jiritaanka dhulkaas ayaaba shaki lageliyay waana laguugu heestaa.

-jawaabteeyda waxeeytahay.

hajil-jilin cududeeyda caamadeey dib uyarajoogso,

Aar jimicsanaayaa Gacmo marnaan hasoojerinin.

-Cilmiga soo cantuuge camankana kasoo buuxso aad iska keey celisidee.

- Dhulkaas.

(beeynal manzilateeyn)

waaye halka eey ka dheceeyso sheekadaas.

(Yooma tubadalul arda geeyral ardi)

Dhulkaas Jano maahan Naarta dhexdeedana maahan, dhul
Aduunyana hakusheegin.

(Wasamaawaatu madhwiyaatun)

Waxaa halkaas kaaga cad in dhulkaan la duuduubay oo meel
lagutiiriyay.

Nabiga miftaaxa Janada ayoow sooqaadi doonaa dhulkaas
oow joogo Nabiga kana sooqaadanaayo Furaha Janada waa
dhulkee?.

-Nabiga ayaa sooqaadan doono Furaha Janada .

xagee ayoow joogaa markaas kana soo qaadanayaa furaha?.

hadii aan kudhaho Guriga aan degi rabo ayaan Furaahiisa soo
qaadanaa soow kuuma cada in aan ka soo qaadanaayo meel ka
baxsan Gurigaas.

-fatwadeeyda waa mid ka timid **mad-habta Muctazilo**.iyaga
ayaa dheheen.

(Beeyna almanzilateeyni)

Barxadoodaas ayaan ku jilay Qisadaas.

#WADANI BAAN AHAY.

(ADUUNKA ANAA ISKALEH)

-Dhulkaan Aduunyo ayaan ku dhashay.

waa leeygu-dhalay waxna waan ku dhalay dhexdiisaan ku
noolahay waana ku dhimandoonaa.

ka soodhex bax ee kaalay qaado Furaha Aduunka hadii
leeydhaho sidaas oo aan ka dhexbaxo dhulkalaan
masadhicidoonto midaas.

(washadadnaa)

(minhaa khalaqnaa)

(wamaa tadrii maadaa taksibo ..ardin tamuutu)

.waa hubaal in aan ku dhexdhimanaayo dhulkaan Aduunyo.

- Aayadaan.

(bi ayi ardin tamuutu)

Dhulka Hindiya & Dhulka Soomaalida dhulkee ayoow qofka
ku dhimanaa ayey ka hadashay Aayadaas.

Waa run maba aqoonin cilmigaan aan kuuqoray 30 maalin kahor.

-Waxaan duruustaas usoodhigay dhacdhacaanan ogoleeyn.

#Qofkii dhintay maanta ama Jano ayoow dhex jiifaa ama Jahanama.

-Nabi Nuux adigoow ku sugayaa dhimashadaada. Jano siima dhex joogo.

sidaas ku maqancin aniga.

Albaabkeey kagaleen?.

xageeyna naga xigaan qoomkaas kolkaan dhex joogno Janada?.

jawaabteeyda waxa waaye markaad joogtid waqooyi

Maankaaga kaba saar in eey jiraan jihooyin kale

hal jiho kaliya ineey jirto kaba dhaadhici Naftaada , kadibna is weeydii xageey beey kaa xigtaa Bari?.

- waan ku amaanayaa waxna waan kuu qarinayaa ma ogoli sidaasna.

Wiil fiican baatahay balse khiyaaliga ayaa ku badan qormadaada. qofbaa sidaas qalbiga ka gajirtaa.

Qoraal keenaan qoraal kale ayaa ka horeeyay aniga ma qorin qoraalkaas .

Buuga Cinwaankiisa yahay "Jannada Raxmaanka." 2019

waxaa qoray **C/Caziiz Maxamad Oogle.**

Qoowlka Rabi & qoowlkii Nabiga ayoow soo uruuriyay qowlkii
Culimadana kama tegin waana qoraalo dhaxal gal ah mase
aqrisatay waaye su'aasheeyda.

hadaad qawaday hadal keeyga, khiyaalina aad ku tilmaantay
adigoo quursi ula jeeday.

- Quraarada ladaawado inta Culimo ka dhex qeeyliso qoowl-
kooda tiro maleh.

--

-Ma ilduufayee heedhe. **Minhaajkii Imaam Maalig qoray** qolo
ayaatiri Naqdi baan ku sameeynay. Muslim & Bukhaari midna
looma soodhigin Quraankana sidoo kale.

Faqiiha reer Galbeedkana Buugaag tooda Nin ku foogan maba
ahan.

waayehee qofkaasoow wax qawad maxumee maxaad adiga
Masraxa Soomaalida ku soo kordhisay su'aasheena waa taas.

qoraalo, Maqal& muuqaal, Magaalooyinka

dhismahooda, Wershado eey Bulshada usoo shaqo tagto

Walaalaha Soomaaliyeed walba eey Shaqo ka helaan, wax uun la

taaban karo, walaaleey ama walaaloow maxaad adiga soo kordhisay?.

waxaan hadalkaas usii dhahay dhacdhacaanan ogoleeyn.

- Cilmiga soo cantuuge caman-kana kasoo buuxso aad iska keey celisidee

Naqdiga waa albaab kamid ah aqliga oo la adeegsado lagana shaqeeysiyo

ASHACI , hadaan ahay Aqliga waan amaanaa.

- Mararka qaar ayoow Maankeena kadooda **Aduunka Mooro moow ku jiraa mise** meel banaan ayoow dul heehaabayaa?.

-Aduun & Aakhiro meel udhaxle majirtaa?

(meel udhaxle=meel udhaxeeyso)

#Abwaan YAM-YAM baa waxoow yiri.

Moowliidka anoo dhex joogo .

Webi Canbo ah Webi Zeeytuun ah Webi JABANA looyeelay Zanjabiil.(JABANA=Bun)

Webi Shaahiisa Heeylka & Jooskaba loo qiyaasay

Wax walba oo Nafta ku raaxeysato, anigoo Ruuxdeeyda ugu raaxeeynaayo Xalwo & Buskud & Doolsho i hareera yaaliin

Nuurka iga baxaayana lamoodo Gacantii Ileeyska noqoneeysay
ee Nabi Muuse mucjizada looga dhigay.

ayaa Malagii igu yiri kasoo dhex bax Janada.....

[dhameestirka qisadaas qeeybta sare ayeey ku qoran tahay kana aqriso.

Maqaalkaan waxoow ku soo beegmayaa iyadoo lagu jiro Bisha Moowliid 2024.

balse mardhow uun laga soodareeray xafladaas.waxaan ugu tala galay marka aad guryahiina
ulaabateen kadib in aan idin soogaarsiiyo Maqaalka .]

=====

#Zeeylac-Baali.

ama

SEEYLAC -BAALI.

magacaas halka lagakeenay ayaa ah Caasimada labada

Qoomiyadood,Oromo & Soomaali.

1000 sano kahor ayaan Buug ka qornay arimahaas Soomalida &
Gaala.

Qormadeenii hore soo aqriso.

-Nabi Muxamad walaalnimo ayoow ka shaqeeyay.

Carab&Cajam ayoow ka dhigay walaalo.

(inamal muuminuuna ikhwa)

Kadib ayoow Doowlad dhisid soo hadalqaaday.

Daarood & Hawiye Dir & Raxanweeyn.

Oromada & canfarta dhamaan wada jaceeyl kooda ayaan
Rabiga Raxmaanka ah Jano uga rabaa.

- Muuminiinta jaceeylka dhexdooda ah 1 jirbaa lamoodaa.
(jidh quraa lamoodaa)

=====

#Guriga Nabigeena ee JANADA.

Jaarkeena waaye Nabiga Dadkoo dhan hareeraha beey ka
deganyihiin sida Dayaxa Xidigahiisa Nuurka leh.

-Daawashada Dayaxa miyaa iga durugba jirtaa?.

-Rabi baan uxiisoo inaan arko baan rabay.

Rugtoow degan yahay Rasuulka ayeey riyadaas ku suuroobi
kartaa , waana rugtii Janada.

(wa idaa sa`alaka cibaadii canii)

Nabigeena Albaabkiisa lamaxiro Jini & Insi.

#CAQIIDO.

#Su'aasha Ardayga Saaxiibka ah isweydiinaayo.

kuna saabsan ASHAACIRO.

(wa alqeeytu caleeyka maxabatan minii)

Ashaacirada Dad ayaa ku dhex-dhuumanaayo, sidee u aragtaa arinkaas?.

Qalbiga kama jecli qofka Caqiidada Asalka ah ugefaayo.

isagoo dhahaayo

(subxaanii subxaanii)

[Rabi kuma arki kari Indhaheeyga balse Indhahiisa ayaan ku arki karaa isaga]

Waxa nuucaas ah qofka Qalinkiisa ku qoray Qalinkeeyga madifaaco Qalbigana kamajecli

- hebel ayaa difaacay qofkaas?

-Waxaan ku leeyahay xaq iskiis ubaro kadib waxaad ogaaneysaa cida xaq ku taagan iyo cida jidkiisa ka leexatay.

#Rabi halkee boow joogaa?.

Aduunka intoowsan Uumin Aakhiro intoow yagleelin
meeshoow jiray yoow jiraa.

- Aduunka intaadan Uumin Aakhiro intaad yagleelin
halkaad jiritaanka joogtay ayaad maantana jirtaa.

(wa idaa sa`alaka cibaadii canii fa inii qariibun)

#Moowliidka caqiido maahan

Muslimka ku kala irdhoobo

markaan doonaan imaan ,markaan rabana waan maqnaan,
moowqifka anaa iskaleh .

- *Shaafici -Abuu Xaniifa Xabaashiisoow xurmeeyay*
Qunuudka inoow aqriyo qadarintiisoow udaayay.

-Jaceelka Muxamadkeena .

Maxabada AALLA BEEDKA

qofkaan aqrin maba SALAADIN sideey mad-habteeyda tahay .

(Yaa ahlal beeyti)

#MASIIXA.

Masiixeena Aabahiisa hadaan qiro waan kufriyay

IKhlaaska Caqiido waaye .

=====

*Walaalo murmaan-necbahay, mad-habteena waa xornimo,
midaada walaal kalkaal*

Muslimkuna waa walaalo.

-mad-habta karraamiyada midkii heestee ku dhaqma waryaa
warhooy ku mee maqribka kaalayoo natuji

Walaal Muslim baatehee war hooy kaalayoo naduji.

Miyaadan xuquuq leheeyn, miyaadan eheeyn muwaadin,
mushahar-kaaga qaar, alyoomka waxaad ku heshay canshuur
kuma aadan dhiibin.

**Muwaadin keenoo namaqal, Masaajid hadaan dhisaba
midkaaga inaan dhisana aneey madhabteeyda tahay**

(iflaas al fikri)waxeey dhalataa marka aad xoog ku maquunin
mad-hab kadhigatid.

CAQIIDADA DHAXAAWIYADA.

mid aan afka ka sheegano maahan balse waa mid aan ku
dhaqano.

CAQIIDADA DHAXAAWIYADA.

asal ahaan waxaa laga soo minguuriyay Kitaabka

oow qoray Abuu Xaniifa .FIQH AL KABIIR.

- Kitaabka DHAXAAWI isagoo Af-Soomaali laga dhigay
waxaad ka aqrisan kartaa .

[www.aswj.org

Dr. Hersi Labagarre)

=====

#Masiixa midkii ku uumay maryama adi soow ma ahan

Midkaan Aaboow la oran, Eebow adi sow ma ahan

Masiixeena Aabahiisa hadaan marquraata qiro Islaamkeena

waan kabaxay

Ikhlaaskana waa caqiido.

Hadalkoo (hathal) leesdaba marshaa muruqmaaruqa waa
necbahay

- Midkaan Dadka soodhexgelin Makhluuqaadka midkaan ku
milmin moowloow adisoow ma ahan.

.- Mugdiga midkaan ku muuqan Moowloow adi soow ma ahan.

-mugdiga markoow yimaad mid iisoomuuqdo maahid.

-Mugdiga markii lagaaro Mid iisoomuuqdo maahan.

- Ibliska & Oowliyada Ishooda midkeeyan qaban adiga soow maahan Eebbe
- Aduunka midkaan dhexjoogin Aakhirida midkaan jirin axwaasheena kii ogsoon adiga soow maahan Eebbe.

[Ilaah aanan Aduunka dhexjoogin Aakhirana aanan joogin meeshoow jiro bal noo sheeg?. qeeybta sare ayaan ku qoraye kasoo aqriso]

- Makhluuq umabaahna Eebbe Aduunkana waa makhluuq Aakhirana waa meelqarsoon Makhluuqaadka ayeey ka midtahay.
- Aduunka aan maanta joogno & Aakhirada inoomudeeysan makhluuqaadka intii kunool isagaa milkiyoo xakumo.
- Rabi hadaba Aduunka isagaa milkiyay Aakhirana waajiraa labada darba isagaa maamulkooda haayo.

(wah wa aladii fii samaa`i Ilaahun wa fil Ardi Ilaahun)

-Nindhashaa layiri dhimashoowsan huridoonin.

Muxamad hadoow Moowd asiibay Masiixa maxaa udiiday.

hadooow maqanyahayne maanta

(Kulunafsin thaa iqaatul moowt)

waxaa nahay Duul xakuman.

Illaah aanan Aduunka dhexjoogin Aakhirana aanan dhex joogin meeshoow jiro bal noo sheeg?.

- **Aduunka intoowsan Uumin** Aakhiro intoow-yagleelin intoow
jiray waaye Eebbe?

Maankeeyga waxoow iyiri

Makaan umabaahna Moowle.

- **Aduunka intoowsan Uumin** Aakhiro intoow-yagleelin
Halkoow jiritaanka joogay ayoow maantana jiraa.

Macalinka sidoow ibaray

Maankeeygana mabsuud ku noqday makaan umabaahna moowle
(Boos oow dego/Jago)

*Maraa macalinkeey iyiri Aryaa Muluqoow dhageeyso Makaan
umabaahna Moowle.*

*Markaan weeynaadaybaa waxaan Muslinoow maqlaa
makaankiisa waa Carshiga.*

SHEEKAAN MIINLEEY UBAXSHAY oo aan marhoreeto
qoray ayaan soo minguurinaa.

#MIINLEEY,2024

(caqiidadeeyda miinleey.)

**marharaan ka-maray dhaar inaanmaanso tiriyaaye miinleeyda
waasheeko maanso loo ekeysiiyay.**

Anigaan macbuudkeeyga Lafo&maqaar maahan

(Tabaraka allaah,axsanalkhaliqin)

**Masalana masiisaarna,markalana masoosaarna,mid Malaa`ig sido
maahan .Makhluuqaadka gebigoodba mid maciin karabo maahan.**

**-Macbuudkeeyga Anigaan mid lalamidoobi-karo maahan, iskumilan
midkaas sheegay markahoraaba maankaaga makhluuq caabud
kaeheeyde, mahwigana adaakeenay,doodeeydaan murankeeda.**

**-Jibriil & Muxamadkeena mursaliinta gedigood mideey lamidoobi-
karayaan maahan.**

-meelo badanba,Diinteena Nabigeey amaantaaye,

**Misbaaxda & nuurkeeda,waxa eeylameeljoogtay Macbuudkood
amaantaaye, ileeskaas,inoos muuqdo waa makhluuqe Illaah
maahan.magacyaa naloosheegay sifo muuq-uyeel maahan.**

**Quraankana kasoobaaro sifo maba naloosheegin .mardanbaa
nalookeenay, Quraankeena kuma qeexna Illaah muuqdo sifahiisa.**

=====

Miinleeyda 2-aad

(carshiga)

**-Aniga maanso maaqaano misbaax-surantay maankeeyga ayaan
miinka kahingaadshay.waana sheeko miinleey ah.**

Carshigana,maciindoonka,

Malagaa-xanbaaraayo,moowlaheeyga mabasaarna.kursigaa-lameeljoogo.

**Makhluuqaadka gedigoodba moowlaheena umabaahna
(idaasalka,cibaadii,canii)**

**mid dhawaansho lagusheegay kacbadow mushaaxaahe ukaalaya
miyoowsheegay kii Keenya kadhawaaqay**

=====

#Miinleeyda,3-aad.

-Anigaan macbuudkeeyga

**Miskiga udgoon maahan sida Timir macaanmaahan
humaaga&muuqaalka intamaanka sawirtoodhan moowlaheeyga
kaas maahan.**

**-Muruq&awoodeeyda intaan miinka kahingaadshay mahadeeda
Rabigaa leh.**

-ma lilmoodo manaliico inta hurdo masootooso.

Muuqmaleh macbuudkeeyga.

Muuqlaay hawana maahan.

Nabi Muxamad udgoonkiisa miskigoow lameeljoogay.

intasoo`udgoontiyo,intakalee,udgoonlaay

ILLAAHEENA saasmaahan.

--

-miinleeyda aantiriyay horay-maanan uaqoonin .

**Moowduucaan caqiidada marharaa aqiinay,Waamiraha toowxiidka
Balse MIINKA SHEEKADA weligeey maweeleeyn.**

- Mitirka&Mastarada, Makhluuqaadka ayeey Miizaan uyihiin.

Ilaahii i uumoow weligeey minaan ooyo Ilinteyda naan qubo
ma ogaan-karaayo Umuuraha qarsoon. beri & axwaasheeda
Uur ku baale sii og maba ihi , ogaanshana masugaayo, waxaan
ahay Insaan kii anigaaba is aqoonin.

(WAMAA TADRII NAFSUN)

Inta maqan midkii ogaay adiga soow maahan Eebbe.

-Nabi Yuusuf adigaa ogeeysiiyay Ninka Ooda laga rogay, iska
orode Aduun raaco lagu yiri ayaan taas.umuurtaas qarsooneeyd
adigaa ogeeysiiyay.

-Ina Maryan Masiixeena Minankeena waxa yiilay adigaa usoo
sheegay ma inkirin umuurtaas.

=====

"SIL-SILADII CANAAD"

faalo & falanqeeyn.

qeeybtii **2-aad**

- Ilmo Uurka jiifo ayaa hadlay arinkaas inaad igu qabsatiin ayaa
suura gal ah.

Aayada Quraanka ah waxeey iitahay Dastuur , hadeysan
Aayad kale kadaba imaanin.

(Wallaahu akhrajakum fii budhuuni Umahaati kum laa tac
lamuuna sheeyan)

waxaad ugeftay Aayadaas markaa tiri Uurkujir ayaa hadli karo
.

Afkaad iqabateen markaas .

Doontaada soo diyaarso. Shiraaca Calankiisa furfur

Badweeynta Cilmigana dabaal barasho ayaan ubexeeynaa.

(Aljawaarii Filbaxri Kal aclaam)

(inyash yuskini riixa fayathlilna)

Kursiga aad laba qofood ku fadhidaan hadii qof idinka mid
ah oow kakaco aan soodhexgalo qolka aad ku jirteen aadna
iweey-diisid qofka halkaan kakacay iisheeg, iina sawir sidoow
uyiilay. ma aqaano mana kuu sawiri karo ayaan ku dhahayaa
balse Kaamirada korkiina surneeyd su'aashaas jawaabteeda
weey heeysaa weeyna kutusin kartaa qofka adiga Kula fadhiyay.
Intaas arar beey eheeyde waxaan ahay sida Aarlibaax Orgayna
tabar maleh agteeyda .

Waxaan dhihi rabay bal aan sheego.

QORAXDA hadii aan cilmibaaris ku sameeyno lagana soo dhex helo

Qof walba oo Aduunka soomaray Sawirkiisa, ileen qofwalba mar-uun Qoraxda Wejigiisa weeyqabatay waana Suuragal ineey tahay Sida Kaamirada korkaaga suran.

- Mudo laga joogo 30 Sano waa xaaraan wax sawiraada ayaad dhihi Jirtay .

Hadeerna cilmi baarista nuucaan ah lagayaabee inaad iga diidid.adigoo marmarsiiyo kaba dhiganaayo

NABIYADA in halkaas lagadhex arko ayaa lagayaabaa muuqaalkooda marka waa xaaraan hasameeynin cilmi baaristaas.

haye baan ku iri JAALLE.

- **sidaacad lagayahay hadii** aan udaba galno sheekadaas ku saabsan

Qofka isagoo aqoonyahan ah miyoow Aduunka kusoo biiraa?.

Damiinimo Dadka miyeey ku dhashaan mise aqoonta weeyba ladhashaan ?.

Sifiican iilasoco,sirwaaye arinkaan cidna noogama horeeynin.hadaan wax saxno.Rabi ayaa nagarad siiyay.

- Bal xusuuso waayo-waayo inta aadan imanin aduunkaan xili waxaajirtay lagu abuuray Laguna sooleeyay lagaa hadalsiiyay aadna qirtay Toowxiidka kadibna iska dhimo ayaa layiri qofwalba .

Markii lagaaray arooska hooyadaa iyo aabahaa ayaa arwaaxdaada dib loo abuuray ,suurada Iqra waxeey kahadashay ayaaba kuucad.

[HUWALADII YUXYIIKUM.]

-Culimadii hore waxeey ku fasireen marka la hurdaayo kadibna hurdada laga soo kako. balse sidaan ayaa kuugu fasiray .

[wa ith akhada Rabuka min banii aadama]

#Bismilaahi,Raxmaani,raxiim.

Waa INQAASTII ASHAACIRADA.

#Fuundiga &Mufakirka.

-Fuundiga guryaha dhiso ayoow lameel joogaa mufakirka, fikrado badan ayoow dhisaa, mida ugu xigmada badan, qalbigana ku xasilaayo ayoow guri kadhigtaa.

- hebel inoow qaldanyahay & in oow saxsan yahay waxaad ogaan kartaa marka fikirkiisa lagaaga sheekeeyo waxoow aaminsan yahay isaga, kadib ayaad go aan ka qaadan kartaa. (waman athlamu miman katama shahaadatun cindahu)

-*FAAFREEB*(*AL-GORIISAM*) in aan ku sameeyo fikirka qolada kale waa laga fiican yahay. Fikirka HINDIYA& GIRIIGA ayaan soo bandhigayaa kuna saabsan NAFTA kadib ayaan fikirkeeyga Islaamnimo soo bandhigayaa .aqristoow adigana waxa kula quman kusii dar.

#Mufakirka Miiskiisa manidaamsana.

Midka iskudeyo inoow nidaamiyo maankiisa fikradaha ku soodhacaayana waxbadan oo nuxur ah ayaa kalumo. nidaaminta udaaya Ardayda aanan hibada uleheeyn wax curinta, iyaga hoowl hakadhigtaano ama xiliga firaaqada lahayo halaqabto hoowshaas.

qofna maoga waxa beri dhicidoono qofka wax-curinta hibada uhelayne waalamid waxa oow curindoono maba yaqaano balse wax aadan weligaa arkin maqlin meelna ka aqriyin kuma riyootid qof walbana hibadiisa madhaafsiisna waxaas.

tusaale:Abuu JAHAL isagoo TV, daawanaayo kuma riyoon jirin
balse isagoo Faras fuushan waa ku riyoon jiray.

#fiiro gaar ah u yeelo cinwaanada waa isku mid balse arimaha aan kaga hadlaayo ayaa kala
gedisan.

#Nafta./#Nafta./#Nafta./#Nafta.

#Nafta.

Feeyla suufkii Afladhoon & is Nasakhida Nafta

Naftaada waajirtay weligeed marka aad dhimatid jirka ayaa
dhimanaayo balse Naftaada qof markaas dhalanaayo ayeyey
dhex-galeeysaa.

hadaad adiga tahay qof feeylasuuf ah laga-yaabee in qof
Gabyaa ah aad noqotid. marka qofka cusub Naftaada dhexgasho
eeyna is cusbooneeysiiso.

tusaale:

Hadraawi waadhintay waxoowna ka dhashay Habar Jeclo.

Hooyo kale ayaa uurqaaday isla Hadraawi-gii ayaa dib

usoodhashay markaanse waa Qabiil gooni ah waa Nin Daarood
ah kana ah Mareexaan .

nuxurka Nafta is nasakhdo waa intaas.

GAALADII GIRIIGA & HINDIYA ayaana waxaas aaminsan.

#Buuga KALIILA.

(is Nasakhida & Ilxaadka ku qarsoon halkaas.

-Ibnu muqafac. ayaa soo tarjumay Buugaas 1300 oo sano kahor. waana Nin Muslim ah isaga.balse fikirka & xigmada oow kaduulaayo waa HINDI)

Qiso, ku qoran Buuga KALIILA.

Nin Caabid ahaay ayaa arkay Dooli(Jiir) Lugta ka dhaawacan.

waa sooqaaday, Lugta ayoow ka duubay Gurigiisa ayoow

keenay si halkaas ugu sii bogsado balse waxoow is yiri ameeey

dhibsataa Xaaskaaga Dooligaan dhaawacan. Rabi ayoow baryay

waxooyna Rabi kabaryay in Jiirka lagadhigo Dad. waa la

aqbalay baryadiisa Dad ayeey noqotay weliba Geber qurux

badan. reerkiisa ayeey dhex joogtay in mudo ah .

Wadaad kii waxoow yiri Gabaryahay Ninkee jeceshay inaad guursatid?.

Nin awoodleh ayaan jecelahay ayeey tiri.

Qoraxda miyaad rabtaa iyadaa ugu awood badane?.

haa ayeey tiri.

Qoraxdii waxeey tiri waaleeyga awood badan ayahay. Caadka ayaa iga awood badan soow ma arkin isagaa iqarin karo.

-Caadka isagana waxoow yiri Dabeeysha ayaa iga awood badan iyadaa hadba dhinac ii kaxeeyso soow ma arag.

- Dabeeshii iyadana waxeey tiri Buurta ayaa iga awood badan oo madhaqaajin karo Buurta.

iyadana waxeey tiri Dooliga ayaa iga awood badan, amar la aan ayoow aqal igadhex-dhistaa.

ugu danbeeyn Gabadhii qurxooneeyd Asalkeedii ayaa looceliyay oo dib ayaa waxaa looga dhigay Dooligii eey ahaan jirtay ...

Qisadaas Falsafado badan ayaa kudhexduugan

ISNASAKHIDA ayaa kudhex qarsoon waana Diinta Hindiya looga dhaqmo.

Soomaalida weey ku soo dhex dhuumatay Mad-habtaas.

Mas ayaa qof noqonaayo, SUMXAANYO meel socoto Waa Mootada oo nasoo salaantay ee Bun haloodubo halka eey kasoo jeedo waa Hindiya. Islaamka waa kamadax banaan yahay Madhabtaas.

- Jiir/Dooli ayaa laga dhigay Qof Bini aadan ah waxaa ku dhex qarsoon ISNASAKHIDA

=====

#Dhaan-dabagaale dhexdiisa Dhaanto halkaas lagu ciyaarayo
baan arkaa .

waxaan ulajeedaa hadalkaas Raga qaarkiis waxeey Qalbiga
uqeeybiyeen (thaahir&baadhin)

Xusuusta hurudo&xusuusta soojeedo.

qarnigaan la joogo

Ereybixinta ayaa marka hore (matnigeeda)

Laguu aqriyaa.

Kadib ayaa laguu macneeyaa ujeedka ku qarsoon.

Qofka kaligiis maahan balse waa qofyaal badan .

Qof hurdo&qof soojeedo ayaa tahay sidaas miyaa ku qarsoon
sheekada.

Dhalinyarada dhaantada garaacday dhab ineeyihiin shaki
igagama jirto balse halka eey ku ciyaarayaan humaag qoraxeed
ayaan ka arkaa waana dhalanteed.waaba wir-wirka Qoraxda
balse Biyo maahan waxa hareerahooda ka muuqdo. Haro
hamoodim hilaac yoowsan kaaga bixin halkaas haku
hungoobine kajoogso.

=====

#NAFTA.

arinka nuucaan ah makuugu dhacday weligaa?.

Magaalo adigoo dhex maraayo Xaafad kamid ah Xaafadaheeda ma is tiri mar hore ayaadba aragtay Xaafadaan oo hore ayaad utimid.

markaad xusuustaada dib ucelisayna makuu cadaatay in aadan weligaa iman Xaafadaas. aadan horayna uba arkin balse malo uun eey kaatahay .

- sidoo kale qof aadan weligaa arkin ma umaleeysay qof aad aqoon-jirtay balse magaciisa aad iloowday. war hebel iska waran intaa tiri manoqday qofkale balse aanan eheeyn hebelka aad moodeeysay?.

waxaas ayeey daliil kadhigteen kuna doodaan .

(Suugaan:*magacaaga Inankale marka loogu yeeraba maqlaan soo mirkacayaa*)

#FIRCOOWN QIIL MALOODEYAY!.

Masaarida maanta nool qaar kamid ah wax lagu qoslo ayeey sheegaan.

DR.Mustafa waatii aan kasoo hadalnay arimahiisa.

waxeey sheegeen Rabi waa naxariis badne Fircoown waa qaldamay

markoow gaalka ahaay, balse markale ayoow soonoolaaday

si oow uga toowba keeno Caruurtii Muslimiinta oow xasuuqi jiray .

Canug yar ayaa ladhalay oo Naftii Fircoon wadan jiray eey ku dhex jirto balse markaan waxoow yahay qof Muslim ah waxoowna noolaay xiligii Nabi DAA-UUD .

nuxurka sheekadooda waa intaas .

Fikirka is nasakhida ayoow u hiilinaayaa qofka waxaas ku sheekeeyay ,Masaari nimada ayaa kala sareeyso Muslim nimada .

.(Qaalu Rabanaa amatanaath nateeyni)

Aayadaas ayeey qalad u fasiraan .laba jeer ayoow qofka dhintaa hadii oow gaalnimo ku dhintay waxaa lasiiyaa fursad kale Nafta ayaa lagu soo celiyaa qof Hindiya ku dhashay ayoow noqdaa hadana hadii oow gaalnimo halkiisa kasii wato markaas waa la ciqaabayaa.

#NAFTA

Asal ahaan masii jittay kahor inta aanan Nabi Aadan lagu afuufin ama la abuurin isaga?.

Waxaas waxaa ka horeeyo inaan qirno asal ahaan Rubada Nabi Aadan kujirtay in oow Rabigeen Abuuray, wax Azali ahna

eeysan eheeyn balse wax Rabi Uumay eeytahay sida Aduunkaba
oow uyahay walax aanan jiri jirin kahor inta oowsan Rabigeen
eheeysiinin.

(Faadhira Samaawaati wal Arda)

- Nabi aadan Naftiisa ayeey ka tarmeen Arwaaxda ama kama
farcamin balse mid walba waxaa loo abuuray si iskeed ah,
goonigeeda waxaas waan kadoodi karnaa.

=====

#NAFTA.

Dhulka & Cirka , Ruux maku jirtaa iyaga?.

(Qaalataa ateeynaa dhaa iciina)

Aayadaas waxaa ka muuqato NAF in eey leeyihiin .

Dhulka markii la uumay Rabi ayaa la hadlay waxoowna yiri
maqirsan tahay in aan ahay Rabiga ku uumay , Dhulka isagana
waxoow yiri haa Rabigeey waa adiga.

arinkaas daliil waxaan uga helay Quraanka .

(wa ith akhada Rabuka min banii aadama min thu huurihim)

Aayadaas waxeey ka hadashay asalkii hore Nafta in eey qirtay
jiritaanka Eebbe.

waxaan uga qiyaas qaadanay wax walba oow Rabi Uumay in
oow ka hadal-siiyay sida Ilmaha Nabi Aadan dhali doonaba
looga hadal siiyay una qireen Toowxiidka.

sheekada hadaan soo koobo waxa waaye
Dhulka waa hadlay waana qiray Toowxiidka.

hadaba hadii eey sidaas tahay Nabi Aadan waxaa laga Uumay
dhulka

maxaa isaga si gooni ah looyiri ma qirsan tahay in aan
Rabigaaga ahay?.

jawaabta waxa waaye , Geed baxaayay hadii aan qeeyb kasoo
gooyno

oowna dhinto Geedkaas, hadii Geedkaas Rabigeen oow Ruux ku
beero

Ruuxdaas cusub waxaa loo qabanaayaa Toowxiidka ileen wax
cusub waaye aanan horay u jirin .

Nabi Aadan ruuxdiisa meel kale ayeey ka timid balse Jirkiisa
waxaa laga abuuray Dhulka , Qofka markoow dhinto dhulka
ayoow ku darsamaa balse Ruuxda waa wax kale oo aanan laba
aqoonin waxa eey ka sameeysan tahay .

(Yas aluunaka cani ruuxi)

#NAFTA.

Nafta nuskho Nabi Aadan katimid ma ahan.

sida Jirkeenaba isaga ugaga soo tafiirmay

(kulanafsin thaaqatul moiwt)

Qofwalba goonidiisa ayoow udhintaa .

Geerida Hooyo Ubadkeeda weey ka naxdaa balse Nafta

Hooyada moowdka xanuunkiisa ma dareento.

#Nabi Ciise & malaga ruuxda inoow dadka Ku afuufo loo wakiishay.

Naftaas eey makhluuqaadka ku shubayeen Nuskho iyaga tooda ah maahan, nuqul baan ulajeedaa.

#NAFTA hadeey nuqul Aadan lagaqaaday tahay Toow-xiidkaas oow isaga qiray ayaaba Nafafka kale ee isaga ka sii farcami doonaan kuba filneeyd. halkaas waxaa nooga cad ineey tahay wax Nabi Aadan ka madax banaan.

Qof walba iskiis ayaa loo Uumay iskiis ayoowna u dhiman doonaa iskiis ayaana loo xisaabinayaa .

#nafta nagujirto Nabi Aadan miyaa lagasoofiiqay?.sida Geedka
Meeyraxda leh miyaa?.

Koobi miyaa nahay, isaga laga koobiyeeyay.

adiga NAF ahaan abahaa & hooyadaa nuqulkoodii miyaa
tahay?.

#Nafta adiga nuskho Aabahaa ama Hooyadaa laga soomin
guuriyay maba tihid.

daliilkeeda waxa waaye, xili hore ayaa ashahaadka qirtay xiligii
Aadan dhabarkiisa lagaasoo saaray qofwalbana laga hadalsiiyay
halkaas waxaan kagaranay qofqalba naftiisa ineey ugaartahay
asal ahaan. Odayga kudhalay iyo Hooyadaa ,jir ahaan ayaad
katid balse Nafta weey siijirtay xiligii aadqirtay Eebbe, Rabi
ahaansha hiisa ilaa xiliga aad ku beerantay Caloosha hooyada.

-balse hadii eey sidaas sax tahay maxaa isku soo beegay
abuurida Nabi Aadan iyo qiritaanka aan qirnay Toowxiidka.
xili hore aanan Nabi Aadanba la abuurin maxaa naloo dhihi
waayay qira Toowxiidka?.

halkaas wax baaris xoog leh u baahan waaye.

=====

#Cirka& Dhulka cid laga dhex saari karo miyaa jiro?.

xujada,ugu,adag,ee qof laxujeeyo waa adigoo ku xujeeyo

Makhluqaadka ka dhexbax, nafahaan ama jirahaan.

xitaa Jano&Naar inta dhexdegan makhluuqaadka Rabi abuuray
ayeey ku dhex jiraan .

-Rabi awood mauleeyahay inoow kaadhexsaaro Noolaha
dhexdiisa.

haa waaye jawaabta. Nabi Aadan inta aanan laba abuurin
kasiior Nafahaan uma aadan jirin, jir ahaana sidookale (0)
ayaad eheeyd.

200 sano kahor adigaan aqristaha ah eber ayaad eheeyd oo wax
jiro maba aadan eheeyn 200 sano kadibna masii joogi doontid
Aduunkaan.

=====

#weel biyo ka buuxaan biyaha qeeyb ka soodarso, galaas
kushubo Rinji Huruud ahna kudar, galaaskale soodar ee midab
casaan ah uyeel sidaas kuwad ilaa eey

ka dhamaa-nayaan midabada aad heeysatid dhamaantood.

Weelka waa adiga biyahana waa Garaadkaaga midabka aad
marisayna waa aqoonta kaladuwan.

(wa allahu akhrajakum fii budhuuni)

Markaa tahay qof yar weel faaruq ah ayaa tahay markaad weey-naatid weel buux-samay, markaa duqoowdidna weel maran ayaad noqotaa wax walba oo aqoon ah waad iloowdaa.

=====

#NAFTA..

#Nafta ku jirto Sheeydaanka teenookale miyaa kaligiis ma sheekeestaa. ma yaqaanaa naftiisa waxa eey ka sameeysan tahay. Jirkiisa Dab ayaa laga uumay.

DHEXTAAL AANKA DHIGO CANAANTA

CULIMADEENA QAARKOOD eey soo qori lahaayeen waanba usii qorayaa , beryahaan waxaa badan wax qaldan ayaan arkay, isku kaalaya.

#Geedkii Ahlasunada ee jirdahiisa aasnaay waa-jiljishay waana soo jaleecisay Jiirgaan biyo maba aadan waraabinine inaad jirid gooyso maadrabtay ?.

nin jalbeedsadaa yiri sidaas.

- Jirjiroole hadba midab hasooxirto jaale

jirahaanta ka masuulo jiirka&lafaha,dhuuxa mabedeli karo
Abuu-Calaa, ayaa yiri ,DUKAHA BAAL MADDOOW
ma bedeli karo midabbkiisa.

Juzcama qadarkeed hadii Qalin dareeraha iga qaado kugu iri
Jalaad inaad aqrisay ha maleeynin weligaa, waxbadan ayaa
dhiiman waa qabyo Qoraalkeena

-Juzcamaa lajoogaa Jalaad weli kuuma aandhigin Jaldigiisa
Buugaad yara aqrisay ha maleeysan inaad wada aqrisatay

#Sheekh reer shanshadiid ah ayaa shareecada ibarijiray.

#shareeco waxaa ibaray Sheeq reer shanshadiidah .

shactaro sheegideed maahan sooyaalkeeyga barbaan shaaca
kaaga roгаа ,waxoow iisheegijiray.

Nabiga hadii layiraahdo

kulankeena kasoo qeeybgal (Kawaariic)baan karsanee,waa ka
qeeyb geli jiray kulankaas.

(Kawaariic) Kawaariic qofkaanan kaseeynin Fuud Baroodo
fiijaan kushubee Fuudkaasi dhanwaaye.

- hadaan sikaleento wax kuugusheego ,waa Shanshada geelay.

Xadiiskii bal xusuuso:(loow duciitu ilaa rijlishaatin la ajabtu)

-kawaaric(al-kawaaric)anookarsanaayo Koob Fuudah ma kaagadaraa, Kawaaric ninkaanan kaseeynin Kubka Geela karso waaye.

[dhaliyarada qaar fani ahaanteey wax ku fahmaan]

-Kawaariic hadaan karsado iikaalay hadaan kudhaho .kibir daraadiis sidii Kabajaanka maad siikuthi leheed?.

-Cilmiga waa amaano .wax walba hacunin fayooobi daada utur.

Nabiga cunto Masaajidka la keenay ayooow iskadiiday in oow cuno

-Ruuxda ayaan ka hadalnay waana wax Nabiga waxyi loogu sheegi waayay.

-Uur-kujirta & Uuska in laga faaloodo dadka akhyaarta ah majecla. waxaas Nabiga ka bahadlin wax fiican ineeysan eheen ayaan usooqaatay. Uus karsashada ayaa noo harsaneeyd hadalka intiisa fiicneeyd waan kasoo hadalnay

(Wamaa uutiitum minal cilmi ilaa qaliilan)

Intaasyar ee lasheegay in nalasiiyay ayaan isleeyahay hadii aad kahadashid ameey waxusoo kordhisaa Aadanaha.

inta xalaasha ah inlagahadlo lama diidin.

laba wax-yaabood Aadanaha wax boow iska

weey-diinjiray, weligiisna waa is weey-diinayaa labadaasna waa
Nafta&Jaceeylka.

Digsi(Sarfiyo,surfiyad) debkasaaran
Karintiisana socoto weli aanan aad
ubislaanin hadii aan Ku iri kaalay oo dhedhemi bal nagafiiri
dhedhenkiisa siduuyahay.

Taas waxaa lamid ah afkaartaan halkaan ku soobandhigay.
Qofna lama wadaago fikirka cusub, mudo sanado ah
Markaan qoraalkiisa meel ku ilaabo kadib ayaan bulshada
usoobandhigaa.

Qormadaan aan kula wadaagay iyo midii ka horeeysay dhaqsi
ayaan Ku diyaarshay kuna daabacay.

Buug 50 sano laqoraay ayaa badan sida Kutubka
AL-AGAANII.

=====

#NAFTA.

(.inamaa anta muthakirun)

Marna yaanan laguugu macneeynin Nafta ayaa sooxasuusan
karto wixii hore ee tegay

(Hu wa aladii akhrajakum fii budhuuni umahaatikum)

Qofna aqoon lamadhalanin.

Culimada qaarbaa waxeey canaanteen qof Salaada dukanaayay ,kaasoo maalin walba suurada CABASA kusoo celcelin jiray. adigana ha i canaanan hal aayad ayaan daliishan rabaaye .

(maa kunta tadrii mal kitaabu walal iimaanu)

Aayadaas waxeey tilmaantay in Nabiga Kutub Quraan ah oowsan horay u aqrisan jirin aqoona uba laheeyn waxa oow yahay Furqaanka.

-NAFTA.(Qaalu Rabanaa amatanaath nateeyni)

Markii Aadan dhabarkiisa laga-soosaaray kadib wey dhimatay Nafta ,markii lagaaray Arooska Hooyadaa iyo Aabahaa ayaa dib loo uumay Aduunkana timid weyna dhimataa marka Aduunka layimaado kadib .

labada jeer ee waan dhimanay waana soo noolaanay sidaas baa loola jeedaa.

-laba jeer soonooleeynta waa mida hore Xiligii Aadan iyo marka eey Aduunka usoobaxday.

#Nafta .

adiga Aabahaa waalagaa qariyay majoogin arooska labadii ku dhashay.

Naftana ma arki karno.

(maa ash hadtahum khalqasamaawaati walardi walaa khalqa anfusihim)

Abuurista Dhulkana maba arki karin waayo isagaa Hooyo noo ah isagaa nalaga Uumay.

Nabi aadan hortiis ayaan jiraye, aan usoo abtiriyo ilamaha Nabi Aadan & Xaawo.

Aadan hortii, maxaad aheeyd?.

Ciid & biyo baan ahaay,biyaha xagee ka yimaadeen webiga mise badda?.

ma ogi midaas.

-hadaan ijtihaado laakiin

waxaan iri:carshiga Bad ayoow dulsaarnaay, dabcan badaas ayaa carshiga ka balaaran ,culees ahaana carshiga waxaa ka miisaan culus Malaa-igta kor uheeyso carshiga.biyahaas carshiga hoos yiilay ayaa lagu qasay ciida Nabi aadan laga suubiyay.

(Wajacalnaa minal maa-i kula sheeyin xay)

ciida xagee laga keenay , Buuraha madoow & buuraha
guduudan, buuraha cadcad, buurta madoow ciideeda baan ahay
aniga.

wax daliil ah miyaad uheleysaa arinkaas?

[wa minal jibaali judadun biidun wa...]

[waminanaasi wa dawaabi wal ancaami mukhtalifun]

[27/28/ al faadhir]

خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ كَ أَلْفِ هِ خَارِ

[الرحمن 81]

#Nafta Janada ayeey kudhalatay jirkana dhulka ayaa lagakeenay.

-Banooni(Kubad) najiidiisa lasii ogyahay ayaan dheeleeynaa.

Rabi halkeey ku dhamaaneeyso waasii ogyahay inagaa ogeeyn
waxa noodhiman.

#Nafta Abwaanka&Afkaaraha.

Abuujaal Abwaankiisa &Nabiga gabyaagiisa xasaan

labadoodaba kama hadlin NET&TV & Diyaarad&Gaari
soconaayo.

Ruuxul-qudus hakulajiro Xasaanoow ayaa la dhihi jiray.
sheeydaanka kan ugu weeyn ayaa u waxyoon jiray Gabyaaga
Abuu Jahal balse saadaal kuma keenin ka mana hadlin
tignoolajiyada heerka eey gaari doonto .

Muslim& Gaal labadooda oo is biirsaday
Seeyniska hadii aan saadaal ku sheegi kari weeynay Nafta
miyaan ku sheegi karnaa waxeey ka sameeysan tahay.

-Fikirka xabsi miyoow ku jiraa mise dabarkaa loo daayay?.

Wax dheer, Wax gaban, buuran caato .

Wax dhaafsiisan manaqaano

-Hargeeysa qofka joogo Jidka meelna waa.ciriiri meelna waasac
waaye. Guri dheer mid gaaban dhul banaan Geed meel ka
baxaayo Waxaas ayaad ku arkeeysaa Aduunka dhamaantiis waa
sidaas sida badan

FIKIRKA sidaas miyaa meel banaan miyoow ku socdaa meel
ciriiri ah

#Nafta.

Kubad kor loo darbeeyay oo kale miyaa?,

Kubad balsoo qaado ee kor u laad

Socodka Banooniga inta oow kor kumaqan yahay wax naf leh miyaa .jawabta waa maya quwad ayoow ka helay dhufashadaada sidaas si lamid ah amaanba nahay oo marka aan dhimaneeyno tahayba sida Kubadaas awooda eey kusocotay ka yaraatay dhul kudhicidba taagan .

Nafta aan ku wareernay ameeeyba awoodaas lee tahayba .

#NAFTA & Ruuxda maxeykalayihiin

Qofdhintay oo Ruuxdiisa joogto ma aragteen?.

maya waaye jawaabta Ruuxda & Nafta waa halsheey oo magacyo badan leh sida Rabi100 magac uleeyahay.

Hadii eey labasheey kalayihiin markoow dhinto qofka Nafta ayaa noo hari laheeyd ama Ruuxda, balse Jirka ayaa noojoogo isagana aasid boow naga rabaa

#Nabiciise Aadan miyoow ka soofarcamay,mise?.

-Haaweeye jawaabta.

- sidee, lkn?.

- Nabiciise maku jiray kuwa arwaax-dooda laga hadalsiiyay?.
hadeey jawaabta haatahay .qurankana ku tilmaamay dhamaan
ilmo Nabi aadan .kamid waaye isagaas.kaliya isaga Aabo
ayaan looyeelin Hooyaadhashay .arwaaxdii lagu afuufay
riximkeeda waatiisii horey udhinsaneed..

(Huwa alladii yaxyaakum thuma yumiitukum).

Xaawo mala abuurilahaay Aadan la aantiisa adigase ma
imaanleheed aduunkaan xawo la aanteeda.

Dad kaqaar qiso ayeey sheegaan nabigaa amaan lootiriyay
arwaaxdiisa gaal.masoo dhexmarin.

#nafta.

(HUWALADII YUXYIIKUM).

Waanala abuuray kadibna nafteena weeydhiimatay.ileen jirkii
eey kushaqo tegilaheeyd welilama abuurin.

Isweeydii naftaada iyadoodhiimatay xitaa xageelagu aasay
xiligaas.ileeyn Jir malahan Nafta.

madhimanin balse Janada ayeey iska dhex joogtay

Kursi eey ku fadhiisato majiray Jiinbaarna maloodhigay janada dhex deeda?.

hadii aadan midaas kaba jawaabi karin soow kuuma wacna in Rabigaaga ka nazahdid ku milanka Kursiga & Carshiga.

maad qirtid in waxaas makhluuq yihiin Rabina uba baahneeyn

Makhluuqaadkiisa kuma dhexjiro Makhluuq dhex diisa

Carshigana waa makhluuq.

(Rabanaa amatanaa ithnateeyni wa axyeey..)

#NAFTA

.

Waxwalba weey iloowsantahay

Hada (Qaalu balaa)

Waayo weeydhimatay kolkaas beey dib usoo noolaatay

Hadhoowna macquul matahay in eey iloowdo wax walba oo

Aduunka ku saabsan samaan iyo xumaan.

May waaye jawaabta.

(wabasaruka alyoowma xadiid)

Xiqdi xumaan waaleeska ilaabayaa ahlu Janaha dhexjoogo.

=====

#AHLAL ALXADIITH.

Ehelkeeyga ASHAACIRO

Ardaygiina baan ahay.

Arday Alifka joogoo-Ijtihaada lamajecle

Ardayga Waxa uurka kagajira hadoowsan

Afka kagadhawaaqin ALIF qalooco lamasaxo

.

Nabiga markoow yiri halka Membarkeeyga iiyaalo Janada beey
kamid tahay .Xadiiskaas waxaa wanaagsan in Xadiiskale
lagudhex fasiro sida Aayada Quraanka loogarabdhigo Aayad
kale.

Xadiiskii kahadlaayay Geed Timireedkii

Nabiga Membarka u ahaay waatii loogu

Bishaareeyay inoow kamid ahaanaayo Geedaha Janada.

macquul maahan dhulkii oow kufadhiyay Diintana ka aqrin jiray

in looga tago Aduunka marka waxaa meesha ku qarsoon in

dhukaas isagana loogu bishaareeyay in Janada loorari doono

Marka Aduunka&Cirkaba laduuduubo meelna lagu tiiriyo.

(wa amaa maa yanfacu naasa faykuthu)

(wa matha lu kalimatin khabiithatin)

(Anzala minasamaa-i maa'an fasaalat oowdiyatun..)

Quraanka waaye qolo ayaa kumacneeysey

#BILAAB AL XABASHI.

AMXAARADA iyagana waa Ilmo Nabi Aadan maxeey ka dheheen NAFTA?.

Nafta walaalo ayeey leedahay waayadii hore wehel beeyna ka dhigan jirtay

Cabsi, kibir, xishood,(1)

farxad, bakheelnimo, saqaynimo, geesi, fulay, xigmad, nacasnimo,

Islaweeyni,/Qabweeyni. waxaas dhamaantood noolayaal ayeey ahaan jireen nafta saaxiib la ah .

-Shakiga qof ayoow ahaanjiray maseerkana sidookale Jaceeylkana waalamid.intaas danbe aniga in aan ku kordhiyay waa suuragal kolkaan diyaarinaayay qoraalkaas.

- Jeeyte & Awkuu-kuu ayaa ilaqosol jileen.

qarni walba wax ugaar ah oo lagu qoslo ayaa jiroe, **Jeeyte** ayaa
Dumar magacyo xunxun lawada siiyay sootiriyay isna waan
aqaan dadkaa soowada tirisay ayoow yiri **Awkuu-kuu**
-waxaa lagayaabaa waxa aan kuu sootiriyay inaad wada taqaanid
balse aadan muuqaal kooda arkin balse Naftaata weey taqaanaa.
Qisada ilaqosol maahan balse qofka indhaha iskuqabto inmuda
ahna kudhexjiray meel mugdi ah marqura hadii Toosh lagu
iftiimiyo lagayaabee inoow wax arkiwaayo (Yas alunaka cani
ruuxi)

Waa lagaqariyay Nafta muuqeeda inaad aragtid mana arki
doontid albaabka kuufuran ayaa ah inaad gaaf wareegtid guriga
eey kujirto Ruuxda waxaa inoo muuqdo intaas aan soosheegnay
ineey iswada yaqaanaan Ruuxda.

Saaxiibkaa itus cidaa tahay waan aqaanaa

-Rabi ayaa yiri isla-weeyniga waaba SHAAL keeyga.
waa macquul in oowdhar yahay eey nafta ku lebisato.
lagayaabee in Naftaada maseer soo hagoogato.
ama naceeyb ama farxad ama cabsi ama xigmad ama
doqonnimo.

(1)Bakeeylaha xishood boow la galiiray beeytiri carabta somalidana Roobka imandoono.

#Ilxaadka qarsoon.

Rabigeen markoow na abuuray waxoow nayiri hadla kuna dhawaaqa inaan ahay Rabigiina, hadlid ayaa nalagu adoonsaday. Hadalka ayaan ku caabudnaa ama waan ku kufrinaa Rabiga. gaalnimada waa qalbiga iyo dhaqanka kaamuuqdo Muslimnimada waa qalbiga iyo dhaqanka Islaamka oo aadqaadataa waxaas dhamaantood waaku hadlid Xuruuf (Tabaaraka allaah, Subxaana allaah) sidaas waa inaad ku tasbiixsataa balse Webiga ama Badda dacal fadhiiso ee fikirdheer dhexgal iskuna dey inaad Nafta jirka kasaartid si eey ula midoowdo wax aanan laba aqoonin. wax xuruuf lagu tilmaami karo eeysan jirin, koleey waxaas wax Nabi Muxamad yaqiinay maba ahan Nabigeena Quraanka ayoow noogategay isagana waa xuruuf qofkii qalad ufasiro qeeybyar inta kasoo goosto sida (faweeylun lil musaliina)

Nafta waalaga hadalsiiyay si eey uqirto Rabi nimada Eebbaha
waxa la adeegsaday xiligaasna waa xuruuf.

Diinta ayaa lasiiyay Nabigeena iyadana waxaa asaas u ah
Xuruuf ku qoran Afka Carabiga fasirkeedana culimo ayaa looga
danbeeyaa taqasuskeeda sanado badan oo cimrigooda kamid ah
geliyay barashada fasirka Quraanka

-qofna sharbadane asalkiisa maba ahan

Xiligii Aadan dhabarkiisa lagasoosaaray dhamaan baariyaal baa
la aahy waana lawada qiray kalinimada Rabigeen Dadka sharta
weey kudhashaan waa mad-habta Masiixiyada ama Diintooda
.Ciise ayaa dadka u denbi dhaafo waa midaas natijada

-qofna caloosha hooyo cilmi kalamasoo bixin xitaa Nabigeena
hanoqdee

(Maakunta tadrii mal kitaabo walaal iimaanu)

=====

-Nabi Aadan sida Nabi Ciise ayaa loo Uumay hadaan Tooshka
Falsafada ku shidno arinkaas waxaa noo cad in (Kun)

Layiri labadaas Nabi, la adeegsaday xiligaas.

Rabigeen mar labaad ayoow adeegsan doonaa isla midaas waana
xiliga lees xisaabindoono Noolaha dhamaantood dib usoo
dhalashadooda.

Nabi ciise kahor jirka intaan la uumin

Naftiisa ayaa la Uumay oo Hooyadiis loo hibeeyay. laga yaabee
in aan lamid nahay inagana. Nafteena la hor uumo kahor
Jirkeena. in Hooyada loo hibeeyo Nafta .

-Nabi Ibraahim hibada ayaa horeysay Isxaaq iyo Ismaaciil
jirkooda intaan la Uumin kahor.

Indher garadka waxeey dhahaan Nafta Nabi Aadan Carshiga
ayeey harsaneysay .Xadiis shegay waajiraa.

-Rabi kama baryeen Ggeeybka inoow nala socodsiiyo balse
waxajiro uun inta nagaqarsoon balse ogtahay Malaa igta.

(waladiina jaahaduufiinaa)

Jaahil baan ahay waa furaha baryada waxna ibar dheh ama
sida Qaaruun dhahay dheh Dhulka hakula gooyee.

Lo'da coows&Biyo ayeey Rabi kabaridaa

Balse caalimka cilmi waayo (caliimun xakiimu)

Xigmad&cilmi ayoow isku nisbeeyay Eebbe.

Biyo& Bbaad iskuma nisbeeynin balse waa iska nazahay.

(Wamaa khalaqtu Aljina...anyudhcimuuni.)

.malaga ayaanan cuno cunin macaatha Llaahiye
Eebbe.

Nafta markeey Janada dhex joogtay XIGMAD ayeey quudan
jirtay Bulsho wada xigmad miiran ah aan helno.

=====

-Nafta nagu jirto sida Kubada waaye weey Kulucsan tahay hadii
aan kudhaho sidaas dood kama keeneeysid waa suuragal ayaad
ileedahay. waa sida Hawada hadaan kudhahana waa macquul
ayaad ileedahay balse hadaan ku dhaho .Muqdisho ayaan
dhexjoogaa isla markaasna Hargeeysa Seeylada kutaalo ayaan
ka adeeganaayaa

Waasuuragal ayaad ileedahay balse 1000 sano kahor qofnoolaay
hadii aan sidaas ku oran lahaay hadalkeeyga been ayoow
uqaadan lahaay waayo xiligaaas maba jirin QADKA.NEDKA.

<<DHAMAAD>>